

FURÚMIÑETU LIGÁRADAN PÁBLO JOUN CORÍNTONA

Labürijan Páblo joun tílana ligílisi Corínto

¹ Áu Páblo, wálaadina Búngiu láu lugúndan lun ábanbadina la láni Jesucristu apóstolu, le méme gíribei ában le loúnajan. Nabürüjañoun gárada to, úara lúma wadúje Sóstenes, jun, ² jugúya le wadújeñu lueigiñe Jesucristu ja tílanabaña lilígilisin Búngiu to ubúruguboun Corínto, ja lánigubaña Búngiu ladüga lídaañadün lan ában lúma Jesucristu. Wájali Búngiu jun lun jedéregeragun júngua lun le gumúti, queísi wájali lan joun sun ja agúarubalin líri Wabúreme Jesucristu lídan sun fulásu lun jedéregeragun joúngua lun. Jesucristu Jabúremebi, ligía giñe Wabúremebi. ³ Resíbi jumeí abíniruni lúma darángilaü lúmagiñe Wáguchi Búngiu lúma lúmagiñe Wabúreme Jesucristu.

Abíniruni le wánibei lídaangiñe Jesucristu

⁴ Súnwandan neteíngiruni Búngiu juágu, luágu abíniruni le rúalaalíbei jun láu lareíni, lídaangiñe Jesucristu. ⁵ Ladüga lídaañadün lan ában lúma Crístu, rújali Búngiu sun luwúyeri irísini le lánina siélu jun, rújali ában oúnwenbun subúdi jun luoúgua, lun gayáraabei lan jadímurejan luágu láu ában lichú áu. ⁶ Ítara líña geféen jumá luágu inárüni lan le waríñagubei jun luágu Crístu. ⁷ Láu igáburi le, úati ni cáta jemégeirun lídaangiñe le líchugubei Crístu, sun anjünja lan agúrabajei wéyu le lúnbei lagíribudun

Wabúreme Jesucristu uboúagun. **8** Lágüdajabadün Búngiu derégüdagu lídan jafíñen darí lúmoun lagúmujoún, lun úa lan ni ában íchuguti jidúnrun luágu ni cáta dánme le liábin Wabúreme Jesucristu. **9** Súnwandan lagúnculariruni Búngiu lerérun, áni ligía agúarubei jun lun lídan jumá ában lúma Jesucristu, le Liraü, le Wabúreme.

Fánreinguaü jádan lánigu Búngiu

10 Nidújeñu, ayúmuraguatina jun luágu líri Wabúreme Jesucristu, lun júaradun, lun meréde jumá fánreinguañu. Abágarida jumá lídan úarani le gumúti, láu ában méme luwúyeri asáminaruni lúma ayúmajani. **11** Naríñagunbalin le, nidújeñu, lugúndun aríñagaaña ja jádaangiñebaña lufámilian Cloé luágu níjein lán nege múarani jagánagua. **12** Ámuñegueinarügü lán nege cátei laríñagun cáda ában jídaangiñe, añájein nege jídaangiñe, aríñagatiñña. “Áu, lánigu Pablo áu”, jaríñaga jíbiri. “Áu, lánigu Apólos áu”, jaríñaga jíbiri. “Áu, lánigu Pédro áu”, jaríñaga jíbiri. “Áu, lánigu Crístu áu”. **13** ¿Cámegi sun le? ¿Fánreinwaguati funági Crístu? ¿Dáwaguatina funági luágu gurúwa luágu jufúleisein? ¿Ódi lídan níri jabásterá? **14** Teínqui níña lun Búngiu luágu mabásteragüdün nan ni ában jídaangiñe lueídügüya Críspo lúma Gáyo, **15** ítara, úati ni ában lun laríñagun luágu lídan lan níri labásterá lun nánigu lan. **16** Narítaguñein guetó luágu badíseigüda náani gíñe Estéfanás jáu sun tílana lúban, marítaguntina ánjein badíseigüda nubeí ámu. **17** Moúnajan lumútina Crístu abásteragüdaja, loúnajañadina apúrichijei ugánu luáguti lasálbaruniña gürígia,

máma láu apúrichijani le weíriguburiti, lueí lagídarun lídaangiñe laníchigu loúnwen Crístu luágu gurúwa.

Arijúati lubáfu Búngiu lúma lichú láu lídan Crístu

18 Ítara líña ugánu luáguti loúnwen Crístu luágu gurúwa quei libídiouniga áu joun ja lúnbaña jeféridirun, ánjein woun, wagía le lúnbei wasálbarun, subúdi wamúti luágu lídaangiñe lan ugánu luáguti loúnwen Crístu larúfudei Búngiu lubáfu lun lasálbaruniña gürígia. **19** Bürüwati tídan Lererun Búngiu.

Nagürinchagubei lichú áu le lánina uboú le, nadügübei jafúrendei furéndeitiña lun ni cátame ánjein máma lubeí númagiñe liábin.

20 ¿Cáti un ju lan le chúbei áu, o le arúfudajabei, o le lan gasígenadjibalín buri cátei le lánina uboú le? Úati ju lan lun ni cáta, adüga láali Búngiu lichú láu uboú le lun libídiounigame áu. **21** Láu lichú láu, adügati lun masúbudirun jamáni ja lánigubaña uboú láu lichú áu le jawágubei. Láu gíñe lichú láu, ába laráansejan lun lasálbaruniña ja afíñebaña luágu lárigiñe jagáambuni ugánu luágu loúnwen Crístu jawágu, láu sun barü jamaani jíbiri gürígia ugánu le quei libídiouniga áu.

22 Buséntiña juríu jaríjin miláguru lun jafíñerun luágu Crístu, ja mámabaña juríu, buséntiña lun láubei lan lichú áu arúfudajani lun gayáraabei lan jerésibiruni. **23** Ánjein wagía, wapúrichija luágu Crístu le áadarawagúbei luágu gurúwa. Jayábiti juríu, siñáti jerésibiruni ában asálbaragülei le oúwebei láu ában luwúyeri oúweni le busíganudünati líbe líra, játi mámabaña juríu, janügüni quei libídiouniga

áu. ²⁴ Láu sun líra, añájein jádaangiñe juríu jáma ja mámabaña juríu ja agáambubalin lagúarun Búngiu joun lun lánigu jamá. Jagía, gayáraati jaríjini lubáfu Búngiu lídan louñwen Crístu, lúma lichú láu lun lasálbaruníwa ítara. ²⁵ Joun lirajüñü uboú, libídiouniga áu laráansejan Búngiu, wel, weíriti lichú láu Búngiu sügü láu le chútimaabei áu uboúagu. ²⁶ Nidújeñu, lúnti jasúbudiruni luágu wájali lan Búngiu jun, láu sun míbe jamá jídaangiñe chúti jáu según uboú, áni míbetiña gíñe jídaangiñe weírigutiña, o jádaangiñetiña lan família íñugutiña. ²⁷ Anúadaja láaña Búngiu ja ibídiouguubaña áu según uboú lun líchugun busíganu joun ja chúbaña áu, láu jaríjini luágu ni cáta lan lichú jáu ligíbugiñe Búngiu. Anúadaja láaña gíñe ja lanügubaña uboú quei mabáfutiña lun líchugun busíganu joun ja gabáfubaña, láu jaríjini luágu ni cáta lan jabáfu ligíbugiñe Búngiu. ²⁸ Anúadaja láaña Búngiu ja maweírigunbaña uboúagu, ja áubaña mebéresenwa lan, ja ni cátabaña, lun larúfuduni luágu ni cáta lan ja anáangubaña joúngua uboúagu. ²⁹ Úati lubeíti ni ában gayáraati lanáangun lúngua ligíbugiñe Búngiu. ³⁰ Ruláadün Búngiu guánarügü jugúya afíñetiña lídoun ában lúma Jesucristu. Ladúga cátei líra, ibíjatiwa lichú áu lúmagiñe Crístu, gayáraati lerésibiruníwa Búngiu queísi richáguatiña, derégeguánu woúngua lun, sálbañu. ³¹ Ítara líñia lubeíti adüga wameí quei taríñagun Lerérin Búngiu. “Le busénti ladímurejan luágu uweíriguni, adímurejalá luágu luweírin cátei le adüga láalibei Wabúreme Crístu woun.”

2

Ugánu luáguti Crístu le ádarawagúbei luágu gurúwa

¹ Nidújeñu, dán meja le nídinbei lun nadímuřejan jun luágu linárün Búngiu, adüga numúti mayúsurunga dimúrei buri íñuguti. ² Dan lé meja júma nubeí, máluguntina meja napúrichijan luágu ámu cátei lueídügüya luágu Jesucristu le ádarawagúbei luágu gurúwa. ³ Ába narúfudagun núngua jun queísi ában wügüri gudémeguti, adádagareina láu anúfudei lueí jamúga níjein lan mégeiti lídan nuwádigimari luágu Wabúreme. ⁴ Dán meja le nadímuřejanbei jun, ába napúrichijani Lerérun Búngiu jun, máluajantina nagáñeirunün láu buri dimúrei le jadímuřejan wügüriña chu táu. Lubáragiñe líra, láurügü lubáfu láni Búngiu Espíritu nadímuřeja jun, ába jasúbudiruni luágu inárüni lan le nariñagubei jun. ⁵ Ítara lína jafíñerun lídaangiñe lubáfu Búngiu, máma lídaangiñe lichú jáu gürígia.

Arúfudaguati Búngiu lúngua lídaangiñe láni Espíritu

⁶ Láu sun líra, adímuřejatiwa luágu ában luwúyeri lichú áu joun ja weínamujañábaña lídan jaffíñen. Ánjeinti lichú áu ligía, máma lánina uboú le, máma gíñe jáni ja agúmadijabaña ya uboúagu, ja madíseelibeí ánjañame gumúgua. ⁷ Luágu lichú láu Búngiu wadímuřeja, le áubei laráanseja lúmagiñe lubáragiñe ladügüni uboú lun lasálbaruníwa lun sun dan, gafánran wamámuga lídan sun luweírigun Crístu. Ligía rügüñein meja asúbudirei aráansejani ligía, guetó, subúdigüda láali woun. ⁸ Játi gumádimatiña lánina uboú le, siñáti gunfaráanda jamáni laráansejan Búngiu lubá wasálbarun,

lugúndun lun jamúga gunfaráanda jamáni,
mádaragun jamúti jamúga Crístu luágu gurúwa.

9 Ítara líña queísi taríñaguni Lererun Búngiu.

Maríjiñaja jamágili gürígia cátei buítí lé buri
laráansejabeí Búngiu joun ja jínsiñejabúbaña
lun,

magáambuñajagiña gürígia luágu cátei buítí líbeina
líra,

marítaguntiña ída lúba lan.

10 Ába lasúbudiragüdüní láni Búngiu Espíritu, le
méme Sífiri Sándu, luáguti buri sun lubuíduń cátei
ligía woun, wagía afíñetiña. Aríaa ja lumúti Sífiri
Sándu sun cátei, áni subúdi lumúti lujúlin-ägei
larítagun Búngiu.

11 ¿Ca jádaangiñe gürígia gayáraabeí lasúbudiruni
ca lan tídaanbei lanígi ában gürígia, lueídügüya
espíritu le lídaanbei gürígia ligía? Ítara líña gíñe,
láni rügüñiein Búngiu Espíritu asúbudirei sun cátei
le lánina Búngiu. **12** Wagía afíñetiña, máma ában
espíritu le lánina uboú werésibirubei, Sífiri Sándu
le ñübinbei lúmagíñe Búngiu, ligía werésibirubei,
lun gunfaráanda wamáni le rúlaalíbeí Búngiu woun
láu lareíni. **13** Adímurejatiwa luágu lareíni Búngiu
láu buri dimúrei le larúfudajabeí Sífiri Sándu woun,
máma láu buri dimúrei le wafúnrendeirun láu lichú
wáu, le jáni gürígia. Ítara líña, láu lubáfu Sífiri Sándu,
wafúnraanguagüdei linárün Búngiu joun gürígia ja
ibíjubalin Sífiri Sándu.

14 Gürígia le mibíjinbalin Sífiri Sándu, májati
lun larítagun Búngiu le larúfudajabeí láni Búngiu
Espíritu jádaangiñe gürígia, lugúndun libídiouniga
áu lanügüni, siñá lumuti gunfaráanda, lugúndun

cátei lán buri le, láu rügűñein lubáfu Sífiri Sándu gayára lan gunfaráandawa lan. ¹⁵ Ángeinti gürígia le gámati Sífiri Sándu, gáma lumúti larúgounga le líchugubei Sífiri Sándu luágu sun cátei, jayábiti ja lirájüñü uboú, siñáti gunfaráanda jamáni cáteiñein lan gürígia le eibugubei lídan larúgounga le líchugubei Sífiri Sándu. ¹⁶ Queísi laríñawagun tídan Lererun Búngiu. “¿Ca gunfaráanda jamáalibei lisáminan Búngiu? ¿Ca gayáraabei larúfudajan lun Búngiu?” Láu sun líra, wagía afíñetiña, níjein lisáminan Crístu wádan ladüga ibíja wamáali Sífiri Sándu.

3

Luwádigimari Páblo lun Búngiu lídan ában jáma jílbiri

¹ Láu sun líra, nidújeñu, dán meja le júmañadina lan, siñáti méja nadímurejan jun queísi joun gürígia ja lagúmadirubaña Sífiri Sándu, adímurejatina meja jun queísi joun gürígia ja míchaagugiñábaña joúngua lábugiñoun lagúmadijan Sífiri Sándu le gumúti—queísi joun irájüñü—luágu buri cátei le luáguti Crístu. ² Ába níchugun arúfudajani le ménreengunti jun, queísi líchugúniwa úri lun ában irájü le gurágili lewéñegua eígini le deréguati, lugúndun siñágili lan lájuluchun eígini le deréguati. Siñá jumuti meja líla lujúlilin-ágei larítagun Búngiu gunfaráanda, áni chültü lúmoun dan le, siñá meme jumágili, ³ lugúndun gagáburigidün queísi jagáburi lirájüñü uboú. Níjeingua ligía gimúgaü jídan, gáñiguaü, fánreinguauü, máma jígiraguagüdüña júngua lun labúgurunün Sífiri Sándu, áni jadügüñein le jadügübei sun mútu. ⁴ Lugúndun láu laríñagun

ában. “Lánigu Páblo áu”, lariñagaya ában. “Áu lánigu Apólos”, jadügüña queísi gürígia ja lánigu uboú le.

5 ¿Cátanagi? ¿Cátegi Apólosbei? Esériwidutiñarügü lun Búngiu wagía, ja ídaangiñébaña jiábin afíñera luágú Crístu. Wadágimanu le líchugubei Wabúreme lun cáda ában wádaangiñe, ligía wadügübei.

6 Áu ábunagubalin Lerérunt Búngiu queísi nádü tídoun janígi, Apólos áturaguei nádü ligía láu larúfudajan méme jun luágú Crístu. Búngiu aweíridagüdübalin nádü, ligía edérebugüdübalin jafíñen. **7** Ni lubeíti le ábunagubei, ni le áturagubei, ni cáta jagía, ánjeinti Búngiu, sun cátei ligía, lugúndun ligía aweíridagüdübarun nádü. **8** Ában jáu ja ábunagubaña jáma ja áturagubaña, láu sun lafáyeirubei lan Búngiu cáda ában según luwúyeri lesériwidun lun. **9** Íbirigu wagía lídan wadágimanu esériwida lun Búngiu, jugúa, ítara jína quei múa le luwádigimaridubei Búngiu.

Ítara jína gíñe queísi ában múna to lábunaguñounboun Búngiu. **10** Fuleísei láadina Búngiu láu líchugun ubáfu nun lun nuwádigimaridun úara lúma. Niábiti queísi ában wügüri le subúsijabúbei lun labunún wagábu buídu—áu le íchugubalin ébuu lun jafíñen. Ámuti gürígia ábunagubei ligíbuagu ébuu ligía—jagía maésturugu ja arúfudajabaña luágú Jesucristu jun, nárigi. Cáda ában, lúnti goúnigi lan ída líña lan lábunagun ligíbuagu ébuu ligía. **11** Rúaali ébuu lun jafíñen, áni siñáti líchugúniwa ámu ébuu. Ébuu ligía, Jesucristu guánarügü. **12** Gayáraati lábunagun gürígia ligíbuagu ébuu ligía laú cátei gebégiti le siñábei lágudúniwa, queísi

gólu, pláta, lúma dübü gebégiti, o gayáraati lábunagun láu cátei le mebégibei sarágu, le gayáraabei lágudúniwa, quei fuláansu, murísi o mabúru. ¹³ Lachülürüba wéyu lun loúchuni Búngiu jawádigimari sun gürígia uboúagu lun larijini ída líñia lán meja, ánjein gebégi lubeí lúmoun mebégi lan. Loúchagubei wawádigimaridun quei láu wátu geméti, aríja lámugei ánjein gayára lubeí lawándun, ánjein gebégi lubeí. ¹⁴ Ánjein buídu lubeí wawádigimaridun luágu Búngiu áni madünamatí lun lagünrinchawagúniwa, queísi siñá lan tagünrinchawagúniwa múna to adügütu láu cátei derébuguti, werésibirubei wafáyeiruaja lúmagiñe Búngiu. ¹⁵ Ánjein mabuídun lubeí wawádigimaridun luágu Búngiu, lagünrinchawagúba sun wawádigimari, wefériderubei sun cátei, wawánirügüba wasálbara, quei le séfuguarügüti lúngua lídaangiñe wátu geméti.

¹⁶ ¿Ibídiñetísan jun luágu lilígilisin lan Búngiu jugúya, áni agánawa lan Sífiri Sándu jídan? ¹⁷ Ánjoun lagünrinchagua ában gürígia lilígilisin Búngiu tugúya, lagünrinchagubei gíñe Búngiu gürígia ligía, lugúndun Búngiu jabúremebi tílana lilígilisin, áni jugúya guánarügü tílanabei ligílisi tugúya.

¹⁸ Mayéeragua jumá júngua. Le arítaguti luágu sábiu lan según lichú áu le lánina uboú le, lúnti labúlieiduni lichú áu ligía, lun lanügúniwa queísi ában ibídiougua táu según uboú, gayára lámuga lerésibiruni lichú áu le tímatimaati le líchugubei Búngiu. ¹⁹ Lugúndun lichú áu le lánina uboú le, ában libídioniga áu lun Búngiu. Taríñajare Lerérun Búngiu. “Áburugüda lumútiña Búngiu

ja chúbaña áu según uboú le tídoun lisádaraana jabíbun guánarügü.” ²⁰ Aríñagatu gíñe. “Subúdi lumúti Wabúreme Búngiu luágu mála lan jasáminan sábiugu.” ²¹ Ligía moún lubei lun janáangun júngua luágu arúfudajati le jafálarubei, ladüga gürígia rügüñadiwa sun wagía, áni rúlaali Búngiu sun cátei jun lun lesériwidun jun. ²² Rúlaadina jun láu sun Apólos lúma Pédro, lun warúfudajan jun. Rúlaali gíñe sun cátei le uboúagubei jun lun jayúsuruni. Rúlumuti gíñe ibágari lúma oúweni jun. Sun le asúseredubei jun ugúñe lúma sun le lúnbei lasúseredun jun, jáni. ²³ Jáni sun cátei ladüga lánigu Crístu jugúya, áni Crístu láni Búngiu.

4

Jawádigimari apóstolugu

¹ Lúnti lubeíti janügüníwa queísirügü esériwidutiña lun Crístu, ja íchugúbaña lun jarúfudajani linárün Búngiu lé mejá arámudaguabei jun. ² Le lubeíti ibíjiti ában wadágimanu, lúnti ladügüni buídu lun larúfuduni luágu gadüna lan lun leménigidun liyúbudiri luágu. ³ Áanjein luágu noúbadina, maweírinti nebéreserun luágu ída líña lan janügüni nesériwidun lun Búngiu, ni jugúya ni furúmieguarügü le uboúaguna. Ni áu guánarügü, siñáti naríñagun ánjein buídu lubeí nesériwidun lun, o ánjein níjein lubeí mégeiti luágu, ⁴ láu sun madúnrun nan luágu ni cáta lurúma narítagun, máma lueígiñe líra lun madúnrunbadina lan, Nabúreme agúseragüdübalina. ⁵ Magúseragüda jumá lubeíti luágu buri cátei lubáragiñe dan, agúra jumá lagíribudun Wabúreme Jesucrístu

uboúagun lun laságaruni cátei le arámudaguabei lídoun larúgounga. Lasúbudiragüdübei Wabúremetarítagun cáda ában anígi, ca lan ueígiñe wadügei sun le adüga wamáalibe. Ábame ladímurejan Búngiu buíti luágu gürígia le buídubei adüga.

⁶ Nidújeňu, adímurejaadina nuoúgua lúma luágu Apólos queísi ában jémpulu jun lun gayáraabei lan jafúnrendeirun lídaangiñe le naríñagubei wawoúgua. Le lúnbei jafúnrendeiruni, lun manügün jumá ában gürígia weíri lueí le lúnbei lanügüniwa, queísi bürüwaňu lan, lun gíñe manáangun lan ni ában lúngua luágu ában arúfudajati le lafálarubei, áni lanügeime le ában quei ni cáta. ⁷ ¿Cági adügübalibu buídu jaweí jílbiri? ¿Cági cátei búmabei le mámabei líchugun Búngiu bun? Ánjeinti Búngiu lubeí íchugubalin sun cátei bun, ¿cáti uágu banáangua búngua camá jamuga ibíjarügü bumúti le búmabei láu báni búngua?

⁸ Jaganoún camá jamuga rísijadün lídan cátei lánina Búngiu, ibíja jumáali sun le gayáraabei jabúseeruni lídaangiñe le líchugubei. Sandíguatün júngua camá jamuga jarúeijaña lúma Crístu, ígira wagía. ¡Buíti jamúga lun urúeigu jumá le tímatimaati lun jamúga gafánran wamá lídan jarúejan! ⁹ Laganoún nun luágu ígira láadiwa lan Búngiu wagía apóstolugu lídan lagúmujoún ubáraü. Ítara wáña queísi gürígia ja siádiwañabaña lun oúweni, ñübinjadiwa lun ábanbadiwa lan aríawasei lun jaríaguniwa sun lílana uboú, dándu ánjeligu queísi gürígia. ¹⁰ Barúwatiwa queísi ibídiougua táo lueígiñe wesériwidun lun Crístu, sun jarítaguňu jumá juoúgua luágu chu lan jáu lídan cátei lánina

Crístu. Según jugúya, wagía débilitiwa, jugúya jéretün. Barü jamutiwa gürígia quei ni cáta, ánjein jugúya, inébetün joun. ¹¹ Chülü lúmoun wéyu le, áfagaadiwa ilámaü, mágürabu, lúma manáanguni, wuríbati joúseruniwa gürígia, mábantiwa, ¹² weíriti wawádigimari láu wájabu lun wágüdaagun woúngua darí lun labúcharun wawágu. Anába jamútiwa gürígia, ába woúnabun láu abíniruni. Eíbaajoúatiwa, awánda wamúti. ¹³ Adímurejatiña wuríba wawágu, rútiwa dimúrei buítí joun láu gurásu. Chülü lúmoun wéyu le, oúsera jamútiwa camá ífei láni uboú, quei cátei le mabúseerun jamáali gürígia.

¹⁴ Máma nabürüjañein le jun lun janügün busíganu, nabürüjañein jun lun narúfudajan jun queísi joun nisáanigu jínsiñetiña nun. ¹⁵ Láu sun jamúga añájein lan díisi-mílu maésturugu arúfudajatiña jun luágu Crístu, áu rügüñein júguchi lídan jafíñen luágu, ladüga áu lan anügübalin ugánu jun luágu Wasálbaragüle lun gayáraabei lan jafíñerun luágu. ¹⁶ Amúriajatina lubeíti júma lun jáyeijani nigáburi.

¹⁷ Ligía noúnajaanbalin Timotéo lun líderagunün luágu cátei le. Jínsiñeti nun sarágu, ítara líña queísi ában niraü lídan Jesucrístu, gayáraati neménigidun luágu. Larítaguagüdübädün luágu ligáburi nabágaridun queísi afiñeti luágu Crístu, lun jáyeijani. Niján luwúyeri igáburi le narúfudajabei tídan sun ligílisi lídan sun fulásu. ¹⁸ Añájein jídaangiñe, buin jána láu anáanguni únguaü, jarítaguatiña luágu mídinbadina lan bisídaün ladüga nanúfudei lun nagágibudagun júma. ¹⁹ Bulíeiguatiña, agúrabatina nídin aríjaün madíse, ánjein busén Wabúreme.

Ábameti narijini ca lan jayáraabei barüguá túngua ja adüga lun jesériwidun lun Búngiu, mámarügü le jaríñagubei. ²⁰ Lugúndun dan le larúeijan Búngiu tidan wanígi, máma láurügti dimúrei, níjein lubáfu wádan lun wadügünü lugúndan. ²¹ ¿Cáteiti jímein jubeí, lun nabeíchunün dánme le nachülürün, ódi lun nídin aríjaün láu ínsiñeni lúma uálini?

5

Lagúserawagüdüün ában le adügübei figoú

¹ Agaambúaali luágu níjein lan ában jídaangiñe lagámariduñoun lúmari lúguchi. Ában oúnwenbun iwíyei líra, le majoúabei lun ni jádan ja ibídiñejabubaña lun Búngiu. ² ¡Áni laú sun líra, anáanguagidün júngua! ¡Luntirügü jamúga jírudagun luágu líra! Gúrígia le adügübalin lanárimé iwíyei le, lúnti labugún jídaangiñe. ³ Láu sun úa nan júma le ní jubei, anájein júma narítagunrugu, áni darínaali lidúnrun le adügübalin figoú le, camá jamuga níñadina júma lun nagúseragüdüni. ⁴ Guetó, le lúnbei jadügünü, lun joúndaragun lídan líri Wabúreme Jesucristu, níbadina júma narítagunrugu, níbei gíñe lubáfu Wabúreme Jesúsu júma. ⁵ Lúnti lubeíti jederegeruni wügüri ligía lun Máfia láu jaságaruni lídaangiñe jidámurin, lun lagünrinchawagún lúgubu, sálba támuga luwáni dánme le lagíribudun Wabúreme Jesúsu uboúagun.

⁶ Moún lumuti janáangun júngua luágu le jadügübei. ¿Magáambun jumágili cátei le. résigüda lumútu murúsun ísi sun fulúwaaru to ídounboun líchugúa? Ítara méme gíñe, murúsun figoú jagánagua gayáraati lagádeirunün súngubei. ⁷ Gidájumei lubeíti

sun iwíyei le lánina binádu igáburi le ígirubei jídan, le ítarabei quei ísi le pasáali. Ábame jarúma jumá le tímatimaati. Ítara júba quei fein to eigíboun lídan fédu le páscua, to adügúboun táu fulúwaaru to sún umuti tañoúndawagún, to magánatu ísi. Jarúmaali wadáriragun woúngua ligíbugiñe Búngiu ladúga derége láani Búngiu Crístu lun loúnwen luágú wafigoun queí meja ladágaragüdüniwa mudún lídan fédu le páscua luágú figoú. ⁸ Ítara líña lubeíti, queísi sálbaadiwa lan, lúnti wagáburidun ában igáburi jarúmati, falá wameíme inárüni. Igáburi ligía, ítara líña quei fein to magánatu ísi. Moún lumuti wagáburidun queísi meja wagáburidun furúmiñe, moún lumuti woúserun wuríba, ni lun wasígirun láu tiwíye wanígi. Sun igáburi ligía, ítara líña quei ísi pasáali.

⁹ Aríñagatiná meja jun tídan to ában nigáradan luágú moun lan lun jeréderun lídan ában jáma ja abágaridubaña lídan salúfuri. ¹⁰ Máma meja naríñaguña jun lun jadísedun le gumúti jaweí sun lirajüñü uboú le, ja salúfuribaña, o ja lan meménijabutiña, o jíwerutiña, o ájuduragutiña joun sándu, lugúndun lun jamúga mánbadün lan ni cáta jáma, gásu jamúga jáfuridun uboúagugiñe. ¹¹ Le nabúseerubei naríñagun jun, lun meméterun jumá lúmoun ni ában le aríñaguti luágú idújei lan lueígiñe Jesucristu áni salúfuriti, o meménijabuti, o judúguati joun sándu, o marásualuguti, bachárua o jíweru. Moún lumuti ni lun jeígin lúma idújei le ítarati. ¹²⁻¹³ Máma áu lúnbei nagúseragüdüniña ja boúgudibaña lueí Crístu, Búngiuba agúseragüdaña. Wagía, lúnti wagúseragüdüniña wadújeñu lueígiñe

Jesucristu ánjein jadügüña lubeí wuríbati. Ligía gidájumei lubeí gafígoounti le jagánaguagiñe.

6

Wuríbu buri jagíbugiñe agúseragüdütiña ja máma afíñetiña

¹ Dan le níjein lan cátei lúnti lariñaaajan ában jídaangiñe líri ámu, ¿cági uágu jídin jámoun agúseragüdütiña ja ibídiñebi Crístu joun, lubáragiñe jamúga jídin jámoun lánigu Búngiu?

² ¿Ódi ibídiñeti jun luágu jagúseragüdubaña lan lánigu Búngiu lánigu uboú? Ánjeinti jagúseragüdubaña lubeí lánigu uboú, ¿siñá jumuti buri cátei ñübüriti le aráansera? ³ ¿Ibídiñeti jun luágu wagúseragüdubaña lan gíñe ánjeligu? ¡Gúbuméti gayára lan wagúseragüdün luágu buri cátei lánina ibágari le! ⁴ Ánjein níjein lubeí buri wuríbu jagánagua luágu buri cátei le lánina ibágari le, ¿cámegi jídin aríñaaaja joun ja mafíñebaña luágu Jesucristu, ja málabei líchú áu le jádaanbei ladüga máma lan lúmagiñeti Búngiu? ⁵ Naríñaguñein le lun janügün busíganu. ¿Úati funági íbini ában chutáu jídan le gayáraati laráanseruni ában cátei jádan lidújeñu lueígiñe Jesucristu? ⁶ ¿Lúnti lídin ában idújei aríñaaaja líri lidúje joun agúseragüdütiña ja mafíñetiña luágu Crístu?

⁷ Láurügü jawúribujan júmagua, ábanjali mabuíduni le gumúti líra. Buítimaati lun jawánduni maríchaü le adügübei jun sügú láu jageíndagun ladüga. Buítimaati lun jígirun lun líwerujoún jueí.

8 Ánjein jugúya, lubáragiñe líra, adügatün maríchaü, íweruja jugúya, íbini jaweí jidújeñu guánarügü.

9-10 ¿Ibídiñeti jun luágú ja lan adügubaña wuríbani, mafánranbaña lan lídan larúeijan Búngiu? Sun ja agámaridubaña mamárieidunga, ja ájuduragubaña joun sándu, ja agámaridubaña ja maríeitiña, ja wügüriña ja agámaridutiña wügüriña jáledi, jíwerutiña, meménijabutiña, bacháruatiña, marásualugutiña, ja anügübalin láni ámu láu jabíbun—sun ja adügubaña wuríbani líbe buri le, siñábei jebélurun lídoun larúeijan Búngiu siélu.

11 Añájein jídaangiñe, ítara jañá meja, ánjein guetó, chibáwaali jifígoun, derégeguadün júngua lun Búngiu, áni resíbi láadün queísi lánigu ladüga le ladügübei Wabúreme Jesúsu juágu, lúma sun le ladügübei láni Búngiu Espíritu juágu.

Wágubu, ában cátei derégewati lun Búngiu

12 Aríñawagúati. “Gayáraati ladüguni gürígia le labúseerun ladüga.” Inárüni líra, áni máma sun cátei lun buídu lan lanügün. Gayáraati ladüguni gürígia le labúseerun, wel, moún lumuti lígiraguagüdün lúngua lun lagúmadiruni layúmajan.

13 Inárüni le aríñawagúbei luágú ladüguni lan Búngiu eígini lun weígini, adügaleí warágeirugu lun ladüguni wadágimanu láu weigin. Inárüni, áni lagúmuchaguagüdübei Búngiu biángubei cátei le, mamégeirun wamáalime. Ánjeinti wágubu, madügünti lun wadügün salúfuri láu, ladügün wágubu lun Crístu, lun ligíaba lan labúreme, áni ligía íchugubalin ubáfu lun wágubu lun gayáraabei lan wesériwidun lun, láu. **14** Ítara quei lásaaragüdüni

Búngiu Crístu lídaangiñē oúweni láu sun lúgubu, lásaaragüdübadiwa gíñe láu sun wágubu, láu lubáfu.

¹⁵ ¿Ibídiñetísan jun luágu líbiri lan cátei le únbei wagúara lúgubu Crístu cáda ában jídaangiñē? ¿Nanügeiméti núgubu le líbiribei lúgubu Crístu lun nadügüni líbirime túgubu ában jóru? ¡Madügün nubeí! ¹⁶ ¿Ódi ibídiñeti jun luágu dan lan le leméterun ában gürígia túmoun ában jóru, biángubei jagía ñübüntiña lun ítara jabá lan quei ában méme úgubu? Taríñajare Lererun Búngiu. “Jayábinba biángubei lun ítara jamá quei ábanrugi.” ¹⁷ Ánjein dan le liábin ában gürígia lun lídan lan ában lúma Crístu, ában liábin láni Crístu Espíritu lun ában lan lúma láni gürígia ligía espíritu lun ábanrugi jamá espíritu.

¹⁸ Anúraja jumá lubeíti lueí salúfuri. Mítaraanti salúfuri queísi ámu figoú, furúmiñeguarügü ámu figoú le jadüga gürígia, boúgudin lueí jágubu ladüga dáñu, ánjein le agámariduti mamárieidunga, ladügüña figoú luágu lúgubu guánarugi. ¹⁹ ¿Ibídiñeti jun luágu lúban lan Sífiri Sándu wágubu, le líchugubei Búngiu woun lun laganoún wádan? Máma wagía labúriñabei wágubu, Búngiu labúremebi. ²⁰ Agáñija lumútiwa Búngiu séru lun lánigu wamá. Ligía lúnti lubeí wíchugun inébesei lun Búngiu dándu láu wágubu quei láu wáni espíritu lugúndun láni Búngiu biángubei.

7

Dimúrei buri luáguti maríei

¹ Guetó noúnabaali lé buri uágubei jálugüdana tídan jigáradan to jabürüjaboun nun. Inárüni

luágu buídu lan lun wügüri lun magámaridun lan,
² quei níjein lubeí sarágu salúfuri, buítimaati lun
 lagámaridun wügüri, lun gíñe tagámaridun würi,
 súnwandan láu amárieiduni. ³ Lúnti lagúncularun
 wügüri túma lúmari queísi úmari, lúnti gíñe
 tagúncularun würi lúma túmari. ⁴ Máma úmari to
 würi labúremeboun túgubu guánarügü, láni gíñe
 túmari. Máma gíñe úmari le wügüri labúremebi
 lúgubu guánarügü, táni gíñe lúmari. ⁵ Mamájara
 jumá lun jesériwidagun júnawagua, ánjaün gubeírígü
 adüga darádu lun mayúsuragun jumá júngua luágu
 átiri dan lun jíchaagun júngua lúnrígü jayúmuragun
 lun Búngiu. Lárigiñe líra, lúntiya jayúsuragun
 júngua, lueí lásiñerun jágüdaagun júngua, ábame
 lafigoungüdünün Máfia láu jeméterun jámoun ámu
 javeí jámarigu.

⁶ Máma naríñaguña luágu lúnti lan jagámaridun,
 gayáraarügti jáluajan úmari lun jamárieidun jáma
 ánjaün busén. ⁷ Áu, buséntina jamúga lun sun
 lan gürígia gayára lan jágüdaagun joúngua lun
 magámaridun jamá queísi áu. Subúdi numúti luágu
 siñá lan ítara, rújali Búngiu ámuñegueinarügü ubáfu
 lun cáda ában, ában luwúyeri joun jíbiri, ámu joun
 jíbiri.

⁸ Ja mámarigiñabaña, jáma ja jiláañabaña úmari,
 aríñagatina joun luágu buídu lan jamúga lun
 jeréderun mámariga queísi áu, ⁹ ánjein siñá
 lubei jágüdaagun joúngua, buíti lun jagámaridun
 (súnwandan láu amárieiduni) sügü láu lun jeréderun
 láu ában luweírin ayúmajani le siñábei jawánduni.

¹⁰ Ánjaña ja maríeijañabaña, aríñagatina joun
 lun mígirun táani würi túmari. Gumádi le, lídan

lubúdubu máma nugúmadin, lugúmadin Wabúreme.
11 Láu sun líra, ánjein tígira würi túmari, lúnti teréderun mámariga, o taráandarun lan lúma túmari. Moún lumuti gíñe lígirunun wügüri lúmari.

12 Joun jíbiri, aríñagatina queísi dimúrei le náni, máma láni Wabúreme, luágu ánjein lan mafíñen tubeí lúmari ában le afíñeti luágu Crístu, áni gagúndaantu lun tasígirun agánawa lúma, moún lumuti lafánreinragun túma. **13** Ánjein gíñe mafíñen lubeí túmari ában würi to afíñetu luágu Crístu, áni gagúndaanti lun lasígirun agánawa túma, moún lumuti tafánreinragun lúma. **14** Úmari le mafíñebi, derégewaali lun Búngiu láu lídaañein lan ában túma lúmari to afíñetu luágu Crístu, úmariti to mafíñetu, derégewaaru gíñe lun Búngiu láu lídaañoun lan ában lúma túmari le afíñebi luágu Crístu. Lun jamúga máma líña lan, ítara jáña jamúga jisáanigu quei jasáanigu ja mafíñebaña, ítara, derégewaňu jáña lun Búngiu. **15** Ánjein busén lubeí úmari le mafíñebi luágu Crístu lun lígirunun lúmari, o würi to mafíñeboun lun tígiruni túmari, Ígiragua jamá. Lídan oúbaü líra, moún lumuti jafósuruniña úmarigu ja afíñebaña úmarigu ja mafíñebaña lun jeréderun jáma, lugúndun wájali Búngiu woun lun wabágaridun lídan darángilaü. **16** Ában gíñe cátei, ¿cági basúbudirubei, amürü würi, ánjeindügü gayára lubeí basálbaruni búmari láu beréderun lúma? ¿O cági basúbudirubei, amürü wügüri, ánjeindügü gayára lubeí basálbarunun búmari láu beréderun túma?

17 Lídan sun luwúyeri, lúnti labágaridun cáda ában quei líchuguni Wabúreme lun, áni quei lubeí meja

gíñe, dan le lagúarunbei Búngiu lun lun lánigu lan. Ítara líña naríñaguni tídan sun ligílisi. ¹⁸ Ánjein agúara Búngiu lun ában gürígia le resíbi láalibei circuncisión, lé meja liseíni lidáradun Búngiu jáma lánigu, lúnti leréderun ítara, ánjein gíñe agúara lun ában le merésibirungili circuncisión, moún lumuti lerésibiruni. ¹⁹ Mebéresenwati ánjein resíbi lubeí circuncisión lúmoun merésibirún lán, le busénwabei, lun lagúnlfulirúniwa lugúmadin Búngiu. ²⁰ Cáda gürígia lúnti leréderun lídan igáburi lé meja gádaanbalin dan le lagúarunbei Búngiu lun lun lánigu lan. ²¹ Ánjein meja idámuni bubeí dan le lagúarunbei Búngiu bun, madíjeribá luágu líra, ánjeinrügü liñáti gayára lubeí báfuridun lídaangiñe idámuni ban, adügabéi. ²² Lé meja idámunibei lun labúreme ya uboúagu dan le lagúarúnbei lun lun lafíñerun luágu Crístu, gidáali lueí lubáfu figoú lun lesériwidun lun Wabúreme Jesucristu, ítara méme gíñe, lé meja mámabei idámuni lun ában gürígia uboúagu dan le lagúarúnbei lun, lidámunjali Crístu, ligíajali Labúreme. ²³ Agáñija láadün Búngiu luágu oúnwenbun ebégi, mígira jumá lun janúgünün wügüriña lidámunme jagúndan, lidámun jumá lugúndan Búngiu. ²⁴ Ítara líña lubeíti, nidújeñu, madíjeri jumá cátañañadün lan boúgudigiñe jibíti, reídei jumá ligíbugiñe Búngiu lídan méme igáburi lé meja gádaanbalün dan le lagúarunbei jun.

²⁵ Jawágu gürígia ja mámarigiñabaña, úati ni ában gumádi núma le jamúga lúmagiñeti Wabúreme, naríñagaali le narítagun, áu queísi ában le gadünati lun lafíñerúniwa luágu, luágu lareíni Wabúreme le rújalibei murúsun lídaangiñe lichú láu nun. ²⁶ Lídan

narítagun, lúnti leréderun gürígia quei lubeí, ladüga buri lidére dan le gádaanbaliwa. ²⁷ Ánjein gámari bubeí, málugabá bígiragun, ánjein mámari bubeí, málugabá bagámaridun. ²⁸ Ánjabu amárieida, máma figoú, ánjoun gíñe amárieida ában irájü, máma gíñe figoú, láu sun líra, níbei asúfuriruni joun ja gámaribaña, áni buséntina jamúga masúseredun lan líra.

²⁹ Nidújeñu, niján le nabúseerubei naríñagun. Murúsun rügáali dan wabá lun wesériwidun lun Búngiu. Lúmagiñe lubeíti guetó, ja gámaribaña, lúnti jesériwidun lun Búngiu táo sun janígi camá jamuga mámaritiña. ³⁰ Moún lumuti wíchugun dan lun íruni o ugúndani le gádaanbaliwa, o lun umégeguni le wámabei, lun lagídaruníwa lueí wadügüni le lúnbei wadügüni quei esériwidutiña lun Búngiu, ladüga loúguati dan. ³¹ Masáminara jumá sarágu luágu lubuídun cátei lánina uboú le, le jáníbei lun jayúsuruni, ladüga uboú le, le waríjibei, lagúmuchuña, lúnti jarítagun luágu cátei le magúmuchadibeí.

³² Buséntina lun madíjeri lan jarítagun luágu ni cáta. Dan le mámari lan ában wügüri, larítagun luágu buri cátei le luáguti Búngiu lúma lun lesériwiduni buídu. ³³ Ánjeinti dan le gámarijali, larítagun luágu buri cátei le lánina ibágari le, lúma lun lesériwidunun lúmari buídu, ³⁴ biánguañein cátei lun leténirun lun—lun lesériwidun lun Búngiu lúma lun latoúnigirunun lúmari. Ámuti gíñe toúserun würi maríeitu tueí to mámariboun. To mámariboun, tarítagun luágu buri cátei le luáguti Wabúreme Búngiu, lun derégeguñu tan túngua lun Búngiu

dándu láu túgubu queísi táu tanígi. Ánjounti to gámariboun, tarítagun luágu buri berésegu lánina ibágari le, lúma lun tesériwidun buídu lun túmari.

³⁵ Naríñaguñein le jun luágu jáni fuléisei, máma naríñaguñein lun mamárieidun jumá. Naríñaguñein lun jabágardun lídan ában igáburi le buíti, esériwideina lun Wabúreme, derégeguñu júngua lun, marítagunga sarágu luágu cátei lánina ibágari le.

³⁶ Agübürigu ja arítagubaña luágu buídutima lan lun tamárieidun jaraü lugúndun taweíyaaduña lan, áni áanjein buítima lubeí líra, lúnti jadügüni le uágubei jarítagua luágu buídu lan —gayáraati jíchugunun lun tadári lun tamárieidun lúma, máma figoú líra. ³⁷ Áanjein añájein lubeí ámu agübürigu, derégüdaguatiña lídan jarítagun luágu moún lumuti lan lun tamárieidun jaraü, áni memégeiruati lun tíchugúniwa, áni gayáraati jadügüni le jabúseerunbei, buíti jadüga lun míchugun jamánun jaraü lun tamárieidun. ³⁸ Ja lubeíti íchugutu jaraü lun tamárieidun, buíti jadüga, ja míchuguntu, buítimaati jadüga.

³⁹ Wúri to maríeitu, lábugiñeñoun leréreejan túmari, lurúma lúrudu, sun wínwangili lan, áanjein oúwe túmari, gayáraati tamárieidun lúma le tabúseerun, afíñeti rügáali ligía luágu Crístu. ⁴⁰ Láu sun líra, buítimaabei dan tun ánjounya mamárieidun. Ligía narítagunbei, áni afíñetina luágu ligía lan gíñelarítagunbei láni Búngiu Espíritu.

8

Eígini buri le adágarawagüdüti jour sándu

1 Guetó nadímureja luágu eígini le adágarawagüdüti joun sándu. Inárüni luágu subúdi wamáni luágutí buri cátei le, queísi jaríñaguni, awáansegüda lumútiwa wasúbudin lídan cátei málati, áanjein ínsiñeni, awáansegüda lumútiwa lídan lubuídun igáburi. **2** Le arítaguti luágu níjein lan lasúbudirun, ibídiñegilirügü líña ni cáta lun queísi lubúdubu. **3** Áanjein le jínsiñejabúbei lun Búngiu, subúdi lumúti Búngiu gürígia ligía queísi lánigu.

4 Luáguti lubeíti leigín eígini le adágarawagüdüti joun sándu, inárüni luágu ni cáta jamá sándu uboúagu, máma jamá búngiugu ladüga subúdi wamúti luágu ában rügüñein lan Búngiu. **5** Añájein mútu uboúagu, jarítaguatiña luágu añájein lan bürübünu búngiugu jáma abúremeigu siélu lúma uboúagu, **6** áanjeinti woun, wagía le afíñebeti luágu Crístu, ában rügüñein Búngiu, le Wáguchibei. Ligía adügübalin sun cátei, áni ligía le únbei wesériwida táu sun tarúman wanígi. Ában rügüñein gíñe Wabúreme, le Jesucristu, le ídaangiñebeti ladügüwa sun cátei, áni ligía le ídaangiñebeti wibíjei ibágari magúmuchaditi.

7 Másutiña ja afíñebaña luágu Crístu gayára jafíñerun luágu ni cáta jamá sándu, añájein já meja jéchubaña ájuduragua joun sándu, jou jamágili eígini ligía queísi cátei adágarawagüdüti joun búngiugu. Queíti loúgua lubeí jafíñen luágu gayára lan jeígini afíñetiña eígini ligía, ába mabuídun lan lasándiraguagüdüniña joúngua ligíbugiñe Búngiu láu jeígini eígini ligía. **8** Inárüni le jaríñagubei luágu máma lan cátei le weígibei gayáraagüdübalin lerésibiruníwa Búngiu, mabuíduntimaabadiwa

ligíbugiñē Búngiu lueígiñē weígin, maríbaduntima wagíame lueígiñē meígin wáma. ⁹ Gayáraati jeígin eígin le adágarawagüdüti joun sándu, lúntirügü goúnigi jumá lueí jeíguadagüdüniña jidújeñu lueígiñē Crístu ja loúguabaña jafíñen ánjein buídu lubeí lúmoun mabuídun lan. ¹⁰ Quei jamúga guetó, amürü le subúdijabúbei luágu gayára lan beígin furúmieguarügü eígin, bañúura eíga lídan ában fulásu le joúnti sándu, laríjabu ában idújei le débiliti lafíñen luágu buri cátei le, ñi, lanúguba gurásu buágu lun gíñe leígin lídaangiñē eígin le, le adágarawagüdüti joun sándu. ¹¹ Ítara, ladüga bisúbudin, férídigüda bumúti bidúje le débilibeí lídan lafíñen le gíñe ueígiñebi loúwe Crístu. ¹² Dan lubeíti le jañáwarjani jarítagun idújeñu ja débilibaña lídan jafíñen, jadúgüña lun jafígounjan jidújeñu, áni jugúya guánarügü jafígounjaña gíñe. ¹³ Ligía, ánjein lubeí náburugüda nidúje lídoun figoú ladüga cátei le neígibei, buítimaati lun meígindügüya nan úwi lueí nafigounjagüdüni.

9

Lirícha buri ában apóstolu

¹ Áu, furáangutina lun nadügüní le nabúseerubei, garíchatina gíñe queísi ában apóstolu, aríja náali Wabúreme Jesúsu, áni jugúya guánarügü asálirubaña lídaangiñē nuwádigimariidun luágu Wabúreme. ² Fágua manügün jabádina jíbirí queísi apóstolu, ánjeinti jugúya, gásu janügünina queísi apóstolu, lugúndun láu affíñe jumá luágu Crístu, arúfuda lumúti líra luágu inárüni lan luágu ában nan apóstolu.

³ Niján noúnabagülebei joun ja adímurejabaña nuágu. ⁴ Garíchatina lun nerésibiruni sun le íchugúbei nun lun neígini lúma lun nátuni queísi nafáyeiruaja luágu nuwádigimari luágu jáni fuleísei. ⁵ Garíchatina gíñe lun namárieidun túma ában wúri to afíñetu luágu Crístu, lun gíñe nanügúnun númagua luágu nuweíyasun quei ladügünü Pédro jáma ja jíbiri apóstolugu, jáma gíñe ja lamúlenu Wabúreme. ⁶ ¿Ódi jarítaguatün luágu áu rügüñein lan lúma Bernabé marícha lun werésibirun wágüdaja júmagíñe lun gayára lan wígiruni wawádigimaridun láu wájabu lun wapúrichijani Lerérun Búngiu? ⁷ Queísigubeirügü, máma súdaara guánarügü afáyeirubalin cátei lé buri layúsurubei, le ábunagubei beíbei, joúti tídaangiñe, le oúnigirubei bágasu, guráti lídaangiñe míligi le lamíligijabei. ⁸ Áni marítagua jumátia luágu naríñaguñein lan le queísirügü jarítagun gürígia, lugúndun aríñaga lumúti gíñe lilúrudun Moisés. ⁹ Laríñajare tídan lilíburuna lúrudu. “Magúraguabeí liyúma bágasu le lánina wadágimanu lueí leígin lídaangiñe ílaü le láferejabei.” Máma laríñaguñein Búngiu líra jawágurügü bágasu, ¹⁰ laríñaguñein gíñe queísi ában jémpulu woun. Luágu wáni fuleísei labürüdüwa lúrudu le, lugúndun dándu le awoújabalin múa, queísi le éferejabalin líla nádü, lúnti jadügünü láu eménigini luágu jerésibirubei lan jafánran lídaangiñe alúbajani. ¹¹ Queísi bunágu wamáali lubeí Lerérun Búngiu tídan janígi, ¿gíbeti funági laríjín jun lun walúbajan murúsun cátei júmagíñe lun wágüdaagun woúngua? ¹² Ánjein garícha jabeí ámu lun líra júmagíñe, garíchatimáatiwa.

Mayúsu wamúti iríchaü le wawágubei. Lubáragiñe líra, awánda wamáali sun le wemégeirubei lueí lejénreendun jun agáambei wapúrichijani Lerérun Búngiu, ladüga wamúriaian wágüdaja júmagiñe. ¹³ Subúdi jumúti luágu ja lan ñadágimeinbaña ligílisirugu, lídaangiñe le ligílisirugubei jawínwanda. Ja eténirubaña lun latárü le ñí lubei líchugúa adágaragüdüni, joútiña úwi jádaangiñe anímaalu ja adágarawagüdübaña ñi. ¹⁴ Ítara líña gíñe laríñaguni Wabúreme Jesúsu lun ja lan apúrichijabalin ugánu luágu, lun gíñe jádaangiñe lan ja agáambubalin ugánu ligía jawínwanda. ¹⁵ Áu, mayúsugidina ni ában lídaangiñe iríchaü le, máma gíñe nabürüjañein le jun lun jíchugun som cátei nun. ¡Jímein numúti nouñwen niláma lubáragiñe neféridiruni ugúndani le nuágubei láu napúrichijani ugánu luáguti asálbaruni, magúburajanga luágu!

¹⁶ Máma cátei lúnti napántajan luágu láu napúrichijani ugánu luáguti asálbaruni jun, lugúndun mósu nadügünü. ¡Fugiábu áu ánjein mapúrichijan nan ugánu le! ¹⁷ Lun jamúga mínsiñe lan nun lun napúrichijan, láu sun luwúyeri mósu nadügünü ladüga ligía lan wadágimanu le líchugubei Búngiu nun. Queísi apúrichija nan láu sun nugúndan, gafáyeiruajatina, ¹⁸ afáyeiruajaü ligía, lun gayára lan napúrichijan luágu Wasálbaragüle, magúburajanga ni cáta, márügüdünganeí nirícha lun nawínwandun lídaangiñe nuwádigimari queísi apúrichijati.

¹⁹ Láu sun mábuti nan uboúagu lun nagáambuni, rúguaadina núngua jadámunme súngubei, lun nagáñeirun sarágu gürígia lun Crístu. ²⁰ Dan le

jagánagua nan juríu, ába nadügün camá juríu áu, lun nagáñeiruniña lun Crístu. Queísi jabágaridun juríu lábugiñe lilúrudun Moisés, rúguatina núngua lábugiñoun lúrudu ligía lun nagáñeiruniña, láu sun mámañadina lan lábugiñe lúrudu ligía.

21 Lun nagáñeiruniña ja mámabaña juríu, ja mabágaridunbaña lábugiñe lilúrudun Moisés, rúguatina núngua quei jagía, láu sun lábugiñeñadina lan lilúrudun Búngiu, quei lábugiñeñadina lubeí lilúrudun Crístu. **22** Dan le jáma nan ja loúguabaña afíñe luágu cátei le gayáraabei jadügüni afíñetiña, madügüntina ni cáta le uágubei jarítagua luágu mabuídun lan ladügüniwa, lun gayára lan nagáñeiruniña. Rúguaadina núngua queísi cáda jawúyeri gürígia lun añájein lan nasálbarun lídan furúmieguarügü luwúyeri. **23** Nadügüñein sun le lun lasúbudirúniwa ugánu le lánina asálbaruni, lun gafánraanbadina lan lídan buídu le lanügübei ugánu le.

24 Subúdi jumúti luágu gíbe jamá eíbaagutiña lídan ában eíbaaguni, áni ában rügüñein jádaangiñe agáñeira. Eíbaagua jumá lubeíti lídan ibágari le lídan ában luwúyeri lun gayáraabei lan jagáñeiruni ledéweejan Búngiu jun. **25** Sun ja aráansejabaña lun jebélurun lídoun juráraü, joúchatiña lun madügün jamá ni cáta le gayáraabei lásiñeragüdüni jájurerun. Áni jadügüni lun jagáñeirun ában rídi le láuti ubánaü. Ánjeinti wagía, wáfaaguña lun wibíjin ában rídi siélu le lúnti ladúrarun lun sun dan. **26** Áu, neíbaaguña lídan ibágari le, rúñuneí naríjin luágun ubuíduni le lúnbei líchuguni Búngiu nun, siélu. Mítaraantina queísi ageíndaguti le agáyuajabei

garábalirugu, ²⁷ lubáragiñe líra, áfara numúti lugúndan núgubu, fósuneí lun lagáambunina, lueí lubeígia neféridiruba lan lárigiñe buga arúfudajadina lan joun ámu luágu lubuídun üma lun wachülürün lúmoun Búngiu.

10

Dimúrei luágu ájuduraguni joun sándu

¹ Nidújeñu, buséntina lun narítaguagüdünen ün luágulé meja asúseredubei joun binádu wagübürigu lídan lé meja lídan jamá fulásu mageírawati, luágu ñíñein lán meja Búngiu lídan ában juánriñu joúgiñe lun loúnigiruniña. Séfuti gíñe lanügüniña súngubei dan le jájiñuragunbalin Barána Funáti. ² Ítara líña queísi ában abásteruni joun láu jásügürün labádinaguagiñe barána, lúma juánriñu joúgiñe. Lídaañanu ában lúma Moisés lun jafálaruni ladúga ligía lan abúgurubaliña. ³ Joútiña gíñe sun jagía lídaangiñe ában méme eígini le líchugubei Búngiu joun, siélugiñe, ⁴ rúati gíñe dúna joun súngubei lídaangiñe ában dűbü lun játun. Ñíñein Crístu jáma luágu sun jaweíyasun lun fuleísei lániña láu dúna lun játun. ⁵ Láu sun líra, madügün jamúti jíbe-ägei lugúndan Búngiu, ába lamágundarun Búngiu jáma. Ligíati joúwegunbei lídan fulásu mageírawati.

⁶ Sun le asúseredubei joun, ában jémpulu woun, lun mayúmajan wamá buri cátei wuríbati, queí meja jadügüni. ⁷ Ligía májuduragua jumá lubeí joun sándu queí meja jadúga jádaangiñe, queísi taríñaguni Lerérun Búngiu luágu jefédujan joun sándu. “Ába jañúurun gürígia eíga lúma áta, lárigiñe, ába jásaarun eféduja.” ⁸ Moún lumuti

wadügün salúfuri queí meja jadüga jádaangiñe, ába larúfuduni Búngiu luágu wuríba lan le jadügübei láu loúwegüduniña milu gürígia jádaangiñe lídan ában wéyu. ⁹ Moún lumuti gíñe wáluajani lében lugúraasun Búngiu woun láu luríban wagáburi, quei jadügüni jádaangiñe, ába joúwegun láu lágüragüduniña joun jéwe. ¹⁰ Mamágundara jumá gíñe lúma Búngiu quei jadüga jádaangiñe, ába loúnajani Búngiu ánjeli lun láfaraguniña jilágubei.

¹¹ Suséreti sun le joun binádu agübürigu, ába labürüdün tídan Lerérun Búngiu queísi jémpulu woun, wagía le wínwanbei lídan lagúmujoún dan le, lun wasúbudiruni buídu luágu mínsiñe lan figoú lun Búngiu. ¹² Le lubeíti jarítaguabei luágu derégüdagua lan leíbugun lúma Búngiu, toúnigilá, máburujalá lídoun figoú. ¹³ Oúchawaguni buri le jasúfurirubei, ában láu lúma buri le jasúfurirubei ja jíbiri. Gayáraati jeménigidun luágu Búngiu, mígirunbei lun jibíjin oúchawaguni le jásiñerun awánda. Lubáragiñe líra, dánme liábin oúchawagúni, larúfudubei gíñe Búngiu jun ída lúba lan jáfuridun lídaangiñe, ítara lúba gayára lan jawánduni.

¹⁴ Ligía lubeíti, nidújeñu jínsiñetiña nun, mádaragua jumá júngua lídoun cátei le jánina sándu. ¹⁵ Nadímurejaña jun queísi joun gürígia gunfaráandatiña, samína jumá júngua áanjein buídu lubeí le naríñagubei jun, lúmoun mabuídun lan. ¹⁶ Dan le werésibirun, dan le wátun lídaangiñe uníñein le uágubei wíchiga eteíngiruni lun Búngiu, arúfuda wamúti luágu lídaañadiwa lan ában lúma Crístu luágu líta le áwiyurubei, dan lé meja loúnwenbei luágu gurúwa wawágu. Dan le weígin

tídaangiñe fein to wagúbachaguboun, arúfuda wamúti luágu lídaañadiwa lan ában lúma Crístu luágu lúgubu le ledéregerubei lun oúweni luágu gurúwa ligía. ¹⁷ Queísi jou wabeí tídaangiñe ában méme fein, arúfuda lumúti líra luágu lídaañadiwa lan ában láu sun gíbe wamá.

¹⁸ Aríja jumá lun násiñun le linásiñun Israél. Ja eígibaña lídaangiñe eígini lé buri adágawagüdúti lun Búngiu luágu latárü, lídaañañu lan ában jámagua, lúma lúma Labúreme latárü. ¹⁹ Máma naríñaguña luágu wíwan jamá sándu, maríñaguntina gíñe luágu weírigutima lan úwi le adágawagüdúbei joun sügü láu ámu úwi. ²⁰ Le nariñagubei, luágu dan lan le jadágaragüdün ja ibídiñejabubaña lun Búngiu joun sándu, joun mafianu jadágaragüda, máma lun Búngiu, áni mabúseerúntina lun lídan jumá ában jáma mafianu. ²¹ Siñáti játun lídaangiñe licópun Wabúreme Jesucristu úara lúma játun lídaangiñe jacópun mafianu. Siñáti gíñe jeígin luágu lidábulan Wabúreme Jesucristu úara lúma jeígin luágu jadábulan mafianu. ²² ¿Ódi buséntün jeméendügüduni Wabúreme láu jañúurun luágu jadábulan mafianu? ¿Jéretün funági lueí Búngiu lun manúfudebadün lan lueí ligáñi?

Lúnti jínsiñejabu jamá lánigu Crístu

²³ Inárüni le aríñawagúbei luágu gayára lan jadügüni gürígia le jabúseerun, láu sun líra, máma sun cátei buítí láburujan. Gayáraati jadügüni gürígia le jabúseerun, láu sun, máma lan sun cátei lun líderaguniña ámu gürígia lun joúdin jabáruaguóún lúma Crístu. ²⁴ Lúnti warítagun luágu le buídubei

joun ámu gürígia, mámarügü lan wawoúguoun warítagua.

²⁵ Niján le lúnbei jadügüni luágú úwi. Joújuma lídaangiñe sun cátei le alúgurajoúbei mágidirugu, málügündajanga jugúya ánjein dágüdawa lubeí joun sándu lúmoun madágarawagüdün lan, ²⁶ maríbadalá jarítagun luágú, gayáraati jeígini, lugúndun láni Wabúreme múa láu sun le lídaanbei.

²⁷ Ánjaün lamísuraja ában gürígia le mafíñeti luágú Crístu lun jídin eíga lúma, gayáraati jídin ánjaün busén. Joújumei le íchugúti jun, málügündajanga ni cáta, mebéresen jumá ánjein dágüdawa lubeí eígini ligía joun sándu furúmiñe, lúmoun madágaragüdünwa lan. ²⁸ Ánjein aríñawagua jun luágú dágüdawaali lan eígini ligía joun sándu, meíga jumeí, lueí jadügün dáñu lun le aríñagubalin jun, lueí gíñe laríbadun larítagun. ²⁹ Nadímurejañatia luágú larítagun le ában, máma luágú barítagun.

Gayáraati jamúga funa laríñagun mútu. “¿Cásan uágú lúnti lubeí lafálaruni ában gürígia le larítagun ámu? ³⁰ Ánjein gayára lubeí níchugun eteíngiruni lun Búngiu luágú le neígibei, ¿cábägi uágú jadímureja nuágú lueígiñe neígini?” ³¹ Ánjaün lubeíti eíga o áta o jadügün furúmieguarügü cátei, adüga jumeí súngubei lídan ában luwúyeri le íchugubei inébesei lun Búngiu. ³² Míchiga jumá lóbuna eíguaduni lun ni ában, ni joun juríu, ni joun ja mámabaña juríu, ni joun ja lánigu Búngiu. ³³ Áu, joúchatina lun nagúndaaragüdüniña súngubei lídan sun cátei, máma rügüñein nuoúgua narítagua, jarítaguatina gíñe jawágu jíbiri lun gayáraabei lan jayábin lun jafíñerun luágú Jesucristu lun jasálbarun.

11

1 Áyeija jumeí nigáburi queísi náyeijani ligáburi Crístu.

Würíñña lídan joúndaragun afíñetiña

2 Nidújeñu, gúndaatina jáu luágu súnwandan lan jarítagun nuágu, lúma luágu falá jumani arúfudajani le níchugubei jun. **3** Guetó, níjein ámu arúfudajani le nabúseerubei lun gunfaráanda jumáni, luágu Crístu lan lichügüdinabei cáda wügüri, wügüri tichügüdina lúmari, ítara quei Búngiu lan lichügüdinabei Crístu. **4** Nibúsigarídünati lun ladáuragun ában wügüri láu lábulugu dan le layúmuragun lun Búngiu, eteíngirei lídan jadámurin afíñetiña, o dan lan le laríñagun ugánu le ladímurejan Búngiu liyúmulugugiñe wügüri ligía, ladüga láu líra, larúfuduñein luágu níjein lan ában wügüri weírigutimaati lanügüni lueí lídan adámurini ligía, áni Crístu rügüñein weírigu jádan sun wügüriña. **5** Nibúsigarídünati gíñe lun madáuragun tan würi láu tábulugu dan le tayúmuragun lun Búngiu, eteíngirei lídan jadámurin afíñetiña, o dan lan le ladímurejan Búngiu tiyúmulugugiñe, ladüga láu líra tarúfuduñein tamájarun lun tanügüni wügüri weírigu sügü táu, wuríbati líra, queísigubeirügü jamúga lasarún tídiburi queísi wügüri. **6** Ánjoun madáuragun ában würi láu tábulugu, buítimaati lun tásaruni sun tídiburi, áni ánjein busíganudüna lubeí tíbuguni würi tídiburi o tásaruni lan tábulugu, darúguatá láu tábulugu. **7** Moún lumuti ladáuragun wügüri láu lábulugu lídan jadámurin afíñetiña lugúndun liyáwa Búngiu ligía, áni arúfuda lumúti luweírigun Búngiu.

Ánjounti würi, arúfuda tumúti luweírigun wügüri,
⁸ lugúndun dan le ladügünbalin Búngiu wügüri,
 máma tídaangiñe würi ladügei, würi ladügüboun
 lídaangiñe wügüri. ⁹ Adüga lumútu Búngiu würi
 lun wügüri, máma wügüri tun würi. ¹⁰ Ligía lúnti
 lubeí tadáuragun würi láu tábulugu lídan jadámurin
 afíñetiña queísi liseíni derégüdaguaü lábugiñe
 lagúmadijan wügüri, lúma lun jagúndaarun ánjeligu
 láu tagúfurumadun. ¹¹ Láu sun líra, lídan wabágari
 queísi afíñetiña, mégei lumútu wügüri würi, mégei
 tumúti gíne würi wügüri. ¹² Queísi inárüni lubeí
 luágu lídaangiñe lan wügüri tadügüwa würi, ítara
 líña gíne inárüni lan luágu würi lan íchugubalin
 wügüri uboúagu, áni sun cátei lúmagiñe Búngiu
 liábin.

¹³ Ítara líña lubeíti, samína jumá júngua áanjein
 buídu lubeí lun tayúmuragun würi lun Búngiu lídan
 adámurini madáuragunga láu tábulugu. ¹⁴ Jéchutiwa
 wagía gürígia lun warítagun luágu busíganu lan
 lun migínagu lan lídiburi wügüri. ¹⁵ Ánjoun würi,
 ában uwéndeni tun lun migínagu lan tídiburi, ligía
 líchugúnbei ídiburi migínaguti tun lun tadáuragun láu
 tábulugu. ¹⁶ Áanjein níjein lubeí busénti lasígenejan
 luágu cátei le, lúnti lasúbudiruni luágu ni lan
 wagía, ni já buri jíbiri tilana lilígilisin Búngiu
 masúbudiruntiwa ámu igáburi lueí líra.

*Luríban jagáburi afíñetiña dan le jeígin luágu
 lidábulan Wabüreme Jesucristu*

¹⁷ Nabürüja jun guetó luágu ában cátei le
 siñábei naríñagun luágu buídu lan jadügüni,
 lugúndun genége lumúti luágu adüga lán buri
 joúndaragun dáñu jun lubáragiñe jamúga ladügün

buíti. ¹⁸ Furúmiñeti cátei, aríñawagúati nun luágu dan lan le joúndaragun, níjein lan fánreinguaü jídan, áni afíñetina luágu níjein lan inárüni lídan le aríñawagúbei. ¹⁹ ¡Fágua lúnti ñi lan fánreinguaü jídan lun lasúbudirúniwa cátaña lan afíñetiñabaña ja tímataatiñia! ²⁰ Láu buri fánreinguaü le, dan le joúndaragun lun jeígin luágu lidábulan Wabúreme Jesucristu, siñáti jeígin láu ában igáburi le íchugubei inébesei lun, ²¹ lugúndun dan le lachülrün óra lun jeígin, meígintün nege lídan ában. Lubáragiñe líra, cáda ában, ába loúfudajan eígei eígini le lanügúbei. Ja siñábei janügün gíbetti, ába jeréderun láu jaláma. Jayábiti jídaangiñe, ába játun sarágu darí lun jabácharuadun. ²² ¿Mabantün funági lun jeígin lúma lun játun ñi? Láu igáburi le, barú jumutiñia tilana lilígilisin Búngiu quei ni cáta, rújumaña ja úabei ni cáta jáma lídoun busíganu. ¿Cábagi naríñaga jun luágu líra? ¿Lúnti nagúndaarun jáu? ¡Luágu líra siñáti!

Adíneruni le arítaguagülei luágu loúnwen Wabúreme

²³ Lúmagiñe guánarügü Wabúreme Jesucristu nerésibirei igáburi le warítaguagüle luágu loúnwen, lé meja níchugubei jun. Queísi le nubeíbei jun, luágu le lan áriebu le lalúgurúnbei Wabúreme, ába lanügünun fein lújaburugu, ²⁴ lásun líchugun eteíngiruni lun Búngiu tuágu, ába lagúbachagunun lun lafánreinragunun jádan lánigu, ába laríñagun. “Joújuma, núgubu le, le nedéregerubei luágu jufúleisein. Adüga meme jumeí cátei le, jarítaguagüleme nuágu.” ²⁵ Ítara gíñe, lásun jeígin, ába lanügüni cópu táu diweín lújaburugu, ába laríñagun. “Cópu le táu diweín to, liseíni iséri

lidáradun Búngiu júma, le achoúrurúabei láu nítal le lúnbei láwiyurun lídaangiñe núgubu juágu. Ságüme játuni, adüga jumeí lun jarítagun nuágum.” ²⁶ Ítara líña lubeíti, daríme le lagíribudun Wabúreme uboúagun, ságüme jeígin fein, gurá jugúya diweín to jarítaguagüle luágu Jesúsu, jarúfuduñein luáguti louénwen Jesúsu wawágu.

Ligáburi leigín eígini le arítaguagülei luágu Jesúsu

²⁷ Furúmieguarügü le eígitu fein tugúya, guráloun diweín to láni Wabúreme Jesucristu lídan ában igáburi le míchuti inébesei lun Búngiu, ladügüña figoú ladüga líchuguña lan minébesei lun lúgubu Wabúreme lúma líta. ²⁸ Ítara líña lubeíti, cáda ában lúnti lasúbudiragun língua buídu ánjein jarúma tubeí lanígi lubáragiñe lerésibirun. ²⁹ Lugúndun ánjein erésibira marítagunga luágu laníchigu lánina lúgubu Wabúreme, labeíchubei Búngiu. ³⁰ Ligía añájein lubeí sarágu jídaangiñe, sánditiña, débilitiña, jilágu jíbiri. ³¹ Ánjawa jamúga asúbudiragua woúngua buídu lubáragiñe werésibirun, mabeíchun lumútiwa jamúga Wabúreme ítara. ³² Dan le labeíchuníwa Wabúreme, ladügüñein líra lun wasúbudiragun woúngua, gayára lámuga wasáansiraguni wagáburi lueí wefériderunme úara jáma lirajüñü uboú.

³³ Ítara líña lubeíti nidújeñu, dan le joúndaragun lun jerésibirun, agúrabagua jumá júngua. ³⁴ Ja lamátiña, joújama jábiñe, mabeíchun lámugaña Búngiu luágu luríban ligáburi joúndaragun. Lé buri líbiri cátei naráanserubei dánme le nídin aríjaün.

12

Ubáfu buri le líchugubei Sífiri Sándu lun cáda afíñeti

1 Nidújeňu, níjein buri cátei nabúseerun lun jasúbudiruni luágutí buri ubáfu le líchugubei Sífiri Sándu lun cáda afíñeti luágu Jesucrístu.

2 Subúdi jumúti buídu luágu dan lán meja le mámagidün lánigu Crístu, ádajoúatün meja lun jeíbugun járigi sándu ja maríñagadibaña. **3** Ligía nabúseerunbei naríñagun jun guetó lun gayára lan jasúbudiruni árjein lubáfu lubeí Sífiri Sándu ádajabálín ában gürígia lun ladímurejan lúmoun lubáfu lan espíritu wuríbati. Siňati ládajani Sífiri Sándu ában gürígia lun lanábaguni Jesúsu láu laríñagun luágu máma lan Liraú Búngiu, espíritu wuríbati ádajabalin lun ladügünü líra. Áni láu rügüñein lubáfu Sífiri Sándu gayára lan laríñagun ában gürígia luágu Jesúsu lan Wabúremebei.

4 Níjein sarágu luwúyerigu ubáfu le gayáraati lerésibiruni gürígia le afíñebesi luágu Jesucrístu, áni ában méme Sífiri Sándu íchugubalin. **5** Níjein sarágu luwúyeri ligáburi esériwiduni lun Wabúreme Jesucrístu láu ubáfu buri le líchugubei Sífiri Sándu woun, áni lun méme ában Abúremein wesériwida.

6 Lidan gíñe sarágu luwúyeri wayúsurei ubáfu buri le rúaalibei woun, áni ában méme Búngiu le íderagubaliwa lun wayúsuruni ubáfu ligía.

7 Aráfudaguati Sífiri Sándu lúngua wádaangiñe láu ubáfu le líchugubei woun, lun gayára lan wíderaguniña jíbiri afíñetiña. **8** Añájein jíbiri, rúti Sífiri Sándu ubáfu joun lun gayára lan jadímurejan láu lichú áu, añájein úntiña líchiga ubáfu lun jadímurejan láu sarágu subúdi. **9** Jíbiri resíbitiña

ában afíñeni weíriti lúmagiñe méme Sífiri Sándu ligía, jíbiri resíbitiña ubáfu lun jareídagüdüñ sánditiña. ¹⁰ Añájein resíbitiña ubáfu lun jadügün miláguru, jíbiri resíbitiña ubáfu lun ladímurejan Búngiu jayúmulugugiñe. Joun jíbiri, rúti ubáfu lun jasúbudiruni ánjein Sífiri Sándu lubeí ádajabalin ában gürígia lun ladímurejan o ámu lan luwúyeri espíritu, jíbiri ibíjatiña ubáfu lun jadímurejan ámuñgueinarügü luwúyeri dimúrei lueí jerérun. Añájein ibíjatiña ubáfu lúmagiñe Sífiri Sándu lun jafúnraanguagüdüni le aríñawagúbei lídan buri dimúrei teréncha ligía. ¹¹ Sún buri cátei le, ában méme Sífiri Sándu le ábanrügübei, ligía adügübalin, le afánreinjabalin ámuñgueinarügü ubáfu ligía lun cáda gürígia queísi labúseerun.

Lánigu ában méme úgubu súngubei

¹² Gíbeti umégeguni lídan wágubu, áni sun umégeguni ligía ában rügüñein úgubu ladüga. Ítara líña gíñe le únbei wagúara lúgubu Crístu, cáda ában afíñeti ában lídaangiñe lumégegun lúgubu Crístu. ¹³ Sun wagía afíñetiña—juríu, máma juríu, idámuni, máma idámuni, furúmieguarügü le wawúyeribei—láu wabásterun, ába ladügüniwa Sífiri Sándu lun ában wamá jáma sun jíbiri afíñetiña, áni sun wagía, resíbi wamúti méme Sífiri Sándu ligía.

¹⁴ Níchiga ában jémpulu jun luágu wágubu láu sun lumégegun lun jasúbudiruni luágu ítara wáña lan queísi lumégegun lúgubu Crístu. Wágubu, máma rügüñein ában umégeni luágu, gíbeti umégeguni luágu. ¹⁵ Ánjein jamúga aríñaga ugúdi. “Máma nugúa líbiri úgubu lugúndun máma nan újabu”, máma lueígiñe líra lun mámabei lan líbiri úgubu,

16 ánjein lan jamúga aríñaga arígei. “Máma nugúya líbiri úgubu lugúndun máma nan águu”, máma lueígiñe líra lun mámabei lan líbiri úgubu. **17** Lun jamúga águu lan sun úgubu, ¿ída líña jamúgagi wagáambun? O lun jamúga arígeirugu lan sun úgubu, ¿ída líña jamúgagi wirímidchun? **18** Rúlaali Búngiu cáda lumégegun úgubu le ní lumuti labúseera. **19** Lun jamúga ában rügűñein lan umégeni luágu úgubu, moústarunti jamúga úgubu ligía. **20** Láu sun gíbe lan lumégegun úgubu, ában rügűñein úgubu.

21 Siñáti laríñagun águu lun újabu. “Memégeirun numútibu”, siñáti gíñe laríñagun ichügü lun ugúdi. “Memégeirun numútibu.” **22** Lubáragiñe líra, lé buri lumégegun úgubu le laganoúnbei camá débiliti, ligíatima buri mégeiwabe, **23** lé buri lumégegun úgubu le wanügübei quei ni cáta, ligíatima wadáüraguagüdübei láu uwéndeni. Le buríti líbiri lumégegun wágubu le arámudaguabe, ligíatima woúserunbei láu goúnigi, **24** le madügünwabe lún buri líbiri lumégegun wágubu. Ítara líña laráanseruni Búngiu úgubu lun le lán buri líbiri umégeguni le anügübei quei ni cáta, ligíatima lan weírigu, **25** lun níjein lan ában úarani luágu úgubu lídan le luwádigimaridun sun umégeguni lídan ában, láu ában toúnigi joúniwagua. **26** Ánjein asúfurira ában lídaangiñe lumégegun úgubu, súfuriti gíñe buri le líbiri, ánjein gíñe oúserúa ában lídaangiñe buídu, ába lagúndaarun lé buri líbiri lídan ában.

27 Ítara méme líña gíñe, lúgubu Crístu jugúya, cáda ában jídaangiñe, lumégegun úgubu ligía. **28** Rújali Búngiu wadágimanu jun tídan

lilígilisin lun juwádigimardun luágú ában queísi luwádigimardun lumégegun úgubu. Furúmiñetiña, apóstolugu líchuguniña Búngiu lun jesériwidun joun jíbiri afíñetiña, jabíaman, profétagu, jürüwan, arúfudajatiña luágú cátei láni Búngiu, lárigiñe, ja adáagubaña miláguru, lárigiñe, ja areídagaguagüdubaña sánditiña, ja ídejabaña, ja láubaña gumádi, jáma ja ibíjubaña ubáfu lun jadímurejan dimúrei buri le teréncha.

29 ¿Apóstolugu funági súngubei? ¿Profétagu funági súngubei? ¿Arúfudajatiña súngubei? ¿Ódi sun jagía adáaguatiña miláguru? **30** ¿Gabáfutiña súngubei lun jareídagaguagüdün sánditiña? ¿Adímurejatiña súngubei dimúrei buri teréncha? ¿Gayára jamúti súngubei míni lán buri dimúrei ligía aríñaga? Uá. **31** Buítí lubeíti lun jáfaagun lun jibíjini lubuídun-ágei buri ubáfu lúmagiñe Búngiu, áni níjein ában cátei lun jáfaagun lun jibíjini, buítimaati sügü láu sún buri ubáfu ligía, ínsiñeni cátei ligía, narúfudaja jun luágú.

13

Ínsiñeni

1 Ánjawa jamúga gabáfu lun wadímurejani sun luwúyeri dimúrei le adímurejoúbei uboúagu lúma sun luwúyeri dimúrei le jadímurejabei ánjeligu, áni mínsiñejabutiwa, málati jamúga wadímurejan. Ítara wáña jamúga quei ában garánwoun le adaünjati, o quei lan ában asíedu le areínchuti. **2** Ánjein jamúga gayára ladímurejan Búngiu wayúmulugugiñe, subúdi wameí sún buri lujúlin-ágei inárüni arámudaguati áni níjein sun luwúyeri subúdi wáma, áni weíri ligía wafíñen darí jamúga lun gayára lan wagídaruni

ában wübü lídaangiñe lubára láu afíñeni ligía, sun líra áni mínsiñejabutiwa, ni cáta wagía. ³ Ánjein wíchiga sun le wámabei murúsun murúsun joun gudémetiña darí lagúmuchun, madügüngä wameí láu ínsiñejabuni, mesériwinti woun lun ni cáta. Lun jamúga weíri lan wesériwidun lun Búngiu darí lun wágudúniwa jilágubei luágu, mesériwidunga wagía láu ínsiñejabuni, málati gíñe woun.

⁴ Le jínsiñejabúbei gagúraasunti, areídati, áni magímugati, mapántati, manáangun ligía lúngua. ⁵ Manárimeguti, máma rügűñein luoúgua larítagua, magáñidunti, máguyugüdünti wuríbani luágu wuríbani. ⁶ Magúndaarunti láu jafígoun ámu, lagúndaarun dan le janügün gürígia ában üma le richábei. ⁷ Awánda lumúti sun cátei, afíñeti buídu jawágu súngubei, afíñeti luágu gayára lan leménigidun jawágun gürígia lun jarúfuduni lubuídun jagáburi, úati ni cáta lun gayára lan lagídaruni línsiñejabu.

⁸ Lachülürüba dan, dánme le lagíribudun Jesucristu uboúagun, lun madímurejan lánme Búngiu jayúmulugugiñe gürígia, madímurejoún ligíame dimúrei buri teréncha, memégeirunwalime gíñe subúdi. Ánjeinti ínsiñeni, leréderuba lun sun dan. ⁹ Guetó, murúsun rügűñein wasúbudirun, murúsun rügűñein gíñe wafúraanguagüdüni dimúrei le ladímurejabei Búngiu wayúmulugugiñe. ¹⁰ Ánjeinti dánme le lagíribudun Jesucristu, wasúbudirubei sun cátei le gumúti. Murúsun ubáfu le wabíjibei guetó, memégeirunwabei, lagúmuchaguba.

¹¹ Dán meja le irájüñügidiwa, queí meja irájüñü

wadímureja, queí meja irájüñü wasáminara, quei gíñe meja irájüñü warítagua, áanjeinti dan le wügúriñajadiwa, ába wígiruni le jáni irájüñü. **12** Guetó, loúguati wasúbudirun luágu Búngiu lúma luágu luwádigimari, waríjini camá buri cátei le marijínti buídu tídan ában isúbusein. Lachülrüba wéyu lun waríjini Búngiu furáangu. Guetó, loúguati wasúbudiruni buri cátei, wasúbudirubei Búngiu le gumúti lídanme wéyu ligía queísi lasúbudiruníwa Búngiu guetó. **13** Afíñeni, eménigini lúma ínsiñeni ladúraruba lun sun dan, áni ínsiñeni, weíritimaabei lídaangiñe ürüwagubei.

14

Ladímurejoún dimúrei teréncha

1 Ítara líña lubeíti, lubáragiñe sun cátei, áfaagua jumá lun jínsiñejabu jumá, ayúmaja jumá gíñe lun líchugun Búngiu ubáfu le líchugubei joun afíñetiña lídaangiñe Sífiri Sándu jun, létilma ubáfu lánina ladímurejan Búngiu jayúmulugugiñe gürígia. **2** Buítimaati lun jáluajan ladímurejan Búngiu jiyúmulugugiñe sügü láu jáluajan jadímurejan dimúrei teréncha, lugúndun gürígia le adímurejati dimúrei buri teréncha, lun Búngiu ladímureja máma joun gürígia, lugúndun Búngiu rügüñein asúbudirei líla dimúrei le ladímurejabei. Le laríñagubei, lídaangiñe Sífiri Sándu laríñagei, áanjeinti laníchigu, arámudaguati lueí jasúbudin gürígia. **3** Áanjeinti le iyúmulugugiñébei ladímureja Búngiu, adímurejati láu jerérun ja agáambubalin lun lawáanseragüdüniña lídan cátei lánina Búngiu, lun líchugun dügüdaguaü joun lúma gurásu. **4** Le adímurejati dimúrei teréncha,

lúngua rügüñein líderagua lídan leíbugun lúma Búngiu, ánjeinti le iyúmulugugiñébei ladímureja Búngiu, awáansegüda lumútiña lánigu Búngiu lídan jeíbugun lúma.

5 Buséntina jamúga lun gabáfu jumá sun jugúya lun jadímurejan dimúrei teréncha, laú sun, buséntimaatina jamúga lun gayára lan ladímurejan Búngiu jiyúmulugugiñe, lugúndun buítimaati líra sügü láu ladímurejoún dimúrei teréncha, ánjein gubeírugü aríñawagua ca lan míni lan le aríñawagúbei lídan dimúrei ligía lun gayára lan jawáanserun tílana ligílisi lídan jeíbugun lúma Búngiu.

6 Ligía lubeíti nidújeñu, ánjana ñüdün bisídaün, ábame nadímurejan jun láu dimúrei teréncha, mesériwinbei líra jun lun ni cáta, ánjana gubeírugü gíñe adímureja jun lídan werérun luágu cátei le lasúbudiragüdün Búngiu woun, o níchugun lan ában subúdi luáguti inárüni jun, o ában lan arúfudajani, o ladímurejan lan Búngiu jun niyúmulugugiñe.

7 Rúwamei jálagu áfarutiña quei ában jémpulu. ílagu buri ligía, mabágariti, queí buri fidu, gidára, ánjein wásifínera asúbudira furáangu ca lan nóta afarúbei, ibídiñebi woun ca lan urému le wagáambajabei.

8 Ánjein mínwirun fidu ában ínwiruni furáanguti wuríburugu, úabeí ni ában aráanseruti lun lídin ageíndagua. **9** Ligía méme gíñe asúseredubei wáma. ánjawa maríñagun dimúrei le gayáraati gunfaráandawa lan, ¿ída lubági lasúbudirúniwa ca lan waríñagubei? ¡Wadímurejaña lun garábal!

10 Gíbeti luwúyerigu dimúrei uboúagu, áni sún buri dimúrei ligía richáti joun ja gunfaráandabalín,

11 ánjein úa lubeí gunfaráanda náni dimúrei le

áubei ladímu'rejoúa nun, terénchabada lun gürígia le adímu'rejabei nun, áni terénchabei gíñe gürígia ligía nun. ¹² Ligía, quei weíri lubeí jayúmajan lun jibíjin lídaangiñe ubáfu le líchugubei Sífiri Sándu joun affíñetiña, áfaagua jumá jibíjini ubáfu buri le gayáraabei lawáanseragüduniña tilana ligílisi.

¹³ Gürígia lubeíti le adímu'rejati dimúrei teréncha, lúnti lamúria jan lúma Búngiu lun líchugun ubáfu lun lun lafúnraanguagüduni le laríñagubei lídan dimúrei ligía. ¹⁴ Ánjana ayúmuragua lun Búngiu láu dimúrei teréncha, inárüni luágu nayúmuraguña lan láu náni espíritu, líla le naríñagubei, ibídiñeti nun. ¹⁵ ¿Cáteiti lúnbei wadügünü? Lídan adámurini gayáraati wayúmuragun láu dimúrei teréncha, lúnti gíñe wayúmuragun láu dimúrei le gunfaráandawati. Gayáraati werémujan láu dimúrei teréncha, lúnti gíñe werémujan láu dimúrei gunfaráandawati. ¹⁶ Ánjein badímu'rejaña lubeí lun Búngiu luágu luweírigun láu dimúrei teréncha, gürígia ünabugutiña ja agáambubalibu siñábei júaradun búma, lugúndun úati gunfaráanda jamáni le baríñagubei. ¹⁷ Gayáraati ában lan eteíngiruni buíti le bíchugubei lun Búngiu láu dimúrei teréncha, míderagun lumútiña jíbiri gürígia láu líra. ¹⁸ Teínqui numúti Búngiu luágu gayára lan nadímu'rejan dimúrei teréncha sügú jáu sun jugúya, ¹⁹ áni jímein numúti naríñagun seíngü dimúrei le gunfaráandawati lídan joúndaragun tilana ligílisi, lun gayára lan jafúnrendeirun númagiñe, lubáragiñe naríñagun díisi-mílu dimúrei teréncha le úati gunfaráanda láni ni ában.

²⁰ Nidújeñu, masáminara jumá quei irájüñü luágu

buri cátei le. Ítara jumá quei irájüñü lún buri cátei le wuríbatí, Ítara jugúyame queísi weínamujaña lídan ligáburi jasáminarun. **21** Laríñajare tídan líliburun lúrudu. “Nadímurejaba joun lílana fulásu le lídan ámu luwúyeri dimúrei, lúma jayúmulugugiñe teréncha, ni ítara, mebéresenbaña náu, líña laríñagun Jabúreme Búngiu.” **22** Ubáfu lubeíti lun ladímurejoúniwa ámuñegueinarügü dimúrei, seríwiti liseínime lubáfu Búngiu joun ja mafíñebaña, máma joun ja afíñebaña. Ánjeinti ubáfu lun ladímurejan Búngiu jayúmulugugiñe gürígia, seríwiti liseínime lubáfu Búngiu joun afíñetiña luágu Jesucristu, máma joun ja mafíñebaña. **23** Dan lubeíti le oúndaragua jamá sun títana ligílisi, ánjein jadímurejaña lubeí sun jugúya dimúrei teréncha, ába jebélurun mafíñetiña jánwoun, o gürígia lan ja ibídiñegilibe luágu ubáfu le joun, ¿ma jaríñaguba luágu lülüjali lan jáu? **24** Ánjein ladímurejaña lubeí Búngiu jiyúmulugugiñe, ába lebélurun ában le mafíñeti, ladáriraguba lúngua luágu gafígoun lan dánme le lagáambuni le jaríñagubei. **25** Ítara lúba lafúnraangudun cátei arámudaguati le tídaanbei lanígi, ábame lájuduragun íchiga inébesei lun Búngiu, aríñaga ligíame luágu níjein lan Búngiu júma le tímatimaati.

Adüga jumeí sun cátei lídan lubúdubu

26 Nidújeñu, niján lubeíti igáburi le lúnbei joúseruni lídan jidámurin. Dan le joúndaragun lun jájuduragun lun Búngiu, añájeinbaña jídaangiñe láu urému o aráfudajani, o cátei le lasúbudiragüdüün Búngiu jun, o adímurejani lídan dimúrei teréncha, o lafúnraanguagüdüniwa adímurejani ligía, sun

líra adüga jumeí lun méme jawáanserun tílana ligílisi lídan cátei le luáguti Búngiu. ²⁷ Dan le ladímurejoún lídan dimúrei teréncha, biámarügü jamá gürígia adímureja, o ürüwa, áni ában ábanlá gíñe jadímurejan, lúnti gíñe níjein lan ában lun lafúnraanguagüduni le jaríñagubei. ²⁸ Ánjein úa lubeí ni ában le gayára lumúti afúnraanguagüda, buítimaati lun madímurejoún lan lídan dimúrei teréncha lídan adámurini, ladímureja cáda ában lúmagua lúma lun Búngiu. ²⁹ Ánjein gíñe luáguti lubeí ladímurejan Búngiu jayúmulugugiñe gürígia, biámarügü o ürüwa jamá gürígia adímureja, ja jíbiri lun jaríjin ánjein lúmagiñeti lubeí Búngiu le aríñawagúbei lúmoun máma lan lúmagiñeti. ³⁰ Ánjein asúbudiragüda Búngiu ában cátei lun ámu gürígia le ñun umúti lun líchuguni lun guríriguaü, lúnti lámanichun le adímurejabei lun líchugun dan lun, lun ladímurejan. ³¹ Ítara, sun jugúya le iyúmulugugiñebi ladímureja Búngiu, gayáraabéi jadímurejan ában ában lun jafúrendeirun súngubei, ragü jugúyame gurásu. ³² Ja iyúmulugugiñebaña ladímureja Búngiu, lúnti jágüdaagun joúngua darí lachülürün jadáani lun jadímurejan, ³³ lugúndun Búngiu le íchugubalin ugánu ligía joun, lánina darángilaü, máma lánina chagáguaü.

Queísi jagáburi jíbiri wadújeñu lídan wafíñen dan le jadámuridagun, ³⁴ moún lumuti jadímurejan würíña lídan jadámurin afíñetiña lugúndun ma-joúati lun cátei le. Lúnti gagáambadi jamá queísi laríñaguni lilúrudun Búngiu. ³⁵ Ánjein busén jabei jasúbudirun ában cátei, álögüda jameí jámari jábiñe, lugúndun mabuídunti laríaajoún lun tadímurejan

ában würi lídan jadámurin afíñetiña.

³⁶ Ánjaün magúnda láu nerérun, lúnti jasúbudiruni luágu máma lan júma lagúmesera Lerérun Búngiu, áni mámarügügidün gíñe jugúya erésibrei. ³⁷ Le jarítaguabei luágu gabáfu lan lun ladímurejan Búngiu liyúmulugugiñe, o jarítagua lan luágu ru lan Sifiri Sándu ámu ubáfu lun, lúnti lasúbudiruni luágu ában lan lugúmadin Wabúreme Jesucristu cátei le nabürüjabei jun. ³⁸ Ánjein manügün lan ítara, reídeilá lídan libídioniga láu.

³⁹ Ítara líña lubeíti nidújeñu, áfaagua jumá lun gayára lan ladímurejan Búngiu jiyúmulugugiñe, mamájara jumá lun ladímurejoún lídan dimúrei teréncha, ⁴⁰ adügarüga jumeí sun cátei lídan lubúdubu.

15

Lásaarun Crístu lídaangiñe oúweni

¹ Guetóti nidújeñu, buséntina lun jarítagun luágu ugánu lé meja apúrichija náalibei jun luágu Jesucristu le Wasálbaragüle. Niján ugánu ligía le jerésibirubei, le gíñe ídaanbei derégüdagu lan jaffíñen. ² Sálbatün gíñe lun sun dan ladüga jaffíñen luágu ugánu le, ánjein jafálara le uágubei napúrichija jun, ánjein gíñe láu lubeí jinárün jaffíñera.

³ Furúmiñeti cátei, arúfudaja náali le furéndeí náalibei luágu Wasálbaragüle jun, luágu jilá lan Crístu luágu wafígoun, queísi taríñaguni Lerérun Búngiu luágu lúnti lan lasúseredun. ⁴ Lárigiñe meja loúnwen, ába labunún, ába lásaarun lídaangiñe oúweni luágu lürüwan wéyu queísi taríñaguni Lerérun Búngiu luágu le lúnbei lasúseredun.

5 Ligía larúfudagun lúngua lun Pédro, lárigiñe, ába larúfudagun lúngua joun jíbiri apóstolugu. **6** Lárigiñe, ába larúfudagun lúngua joun sügü jáu seíngü-san afíñetiña ja oúndarañubaña lídan ában, áni añájeingua sarágu jádaangiñe, wínwangiña chülu lúmoun dán le, ja jíbiri, jilágua. **7** Lárigiñe, ában larúfudagun lúngua lun Jacóbo, lárigiñe, joun sun apóstolugu.

8 Agúmujoúni, járigiñe súngubei, ába gíñe larúfudagun lúngua nun, láu sun ítara níña lan quei ában le agúria joúti lídan ában igáburi le müaraanti, **9** lugúndun áu lan ni cátatimáabei jádan apóstolugu, madúnatina ni lun nanügün quei apóstolu, lugúndun eíbaaja numútiña méja tílana lilígilisin Búngiu. **10** Áu le áubei guetó lugúndun lareídun Búngiu nun, áni merédeti lareíni nun maságarunga ni cáta buíti nídaangiñe, lubáragiñe líra, ñadágimeinjadina sügü jáu jíbiri apóstolugu, láu sun máma lan áu ñadágimeinbei, Búngiu le númabei láu lareíni, ligía ñadágimeinbei nídaangiñe. **11** Meberesentina ca lántima ñadágimeinjabaña, jagía lan o áu lan, niján ugánu le wapúrichijabei luágu lásaarun Crístu lídaangiñe oúweni, áni niján gíñe uágubei jafíñera.

Jásaarun jiláaña lídaangiñe oúweni

12 Queísi wapúrichijan luágu saráali lan Jesucristu lídaangiñe oúweni, ába jerésibiruni, ¿ída liñáti añájein lubeí jídaangiñe aríñagatiña luágu másaarun jamá jíbiri jiláaña? **13** Ánjein másaarun jabeí jíbiri jiláaña, másaarunti lubeí gíñe Crístu lídaangiñe oúweni, **14** áni ánjeinti másaarun lubeí Crístu lídaangiñe oúweni, málati ugánu le wapúrichijabei luágu asálbaruni,

málati gíñe afíñeni le juágubei. ¹⁵ Ánjein ítara líña lubeí, waríñaguña iyéeni luágu Búngiu, lugúndun aríñagaadiwa lan luágu sarágüda láani Búngiu Crístu lídaangiñe oúweni, ánjein máma lubeí inárüni luágu sará jamá jiláaña, máma gíñe inárüni luágu sarágüda láani Búngiu Crístu lídaangiñe oúweni. ¹⁶ Lugúndun ánjein másaarun jabeí jiláaña, ni Crístu, másaarunti gíñe lídaangiñe oúweni, ¹⁷ áni ánjeinti jiláñugili lubeí Crístu, mesériwinti jafíñen lun ni cáta, lídaangidün jifígoun ligíbugiñe Búngiu. ¹⁸ Áni ánjein ítara líña lubeí, féridiñu jáña gíñe ja oúwegubaña láu jaffíñen luágu Crístu. ¹⁹ ¡Ánjein lúntirügü lubeí ibágari le weménigi luágu Crístu, fugiábu wagía jádaangiñe súngubei!

²⁰ Le inárunitibei, saráti Crístu lídaangiñe oúweni lúnya labágaridun, ligía furúmiñetibei ásaaruti lídaangiñe oúweni lun moúnwendügüyaali lan, áni ítara lúba jásaarun sun lánigu. ²¹ Ítara quei lídaangiñe lan ában wügüri lagúmesera oúweni uboúagu, lídaangiñe gíñe ában wügüri lagúmesera jásaarun jiláaña. ²² Ítara quei joúwegun súngubei ladüga lídaangiñe lan Adán jayábin, ítara lubá gíñe gabágariya jamá súngubei lárigiñe oúweni ladüga lánigu jamá Crístu. ²³ Lúnti lásaarun cáda ában lidan lidáani. furúmiñeti meja ásaaruti, Crístu, lárigiñeme, dánme le lagíribudun Crístu uboúagun, ligíame jásaarun lánigu lídaangiñe oúweni. ²⁴ Ligíabati liábin lagúmuchagüle sun cátei, ábame lagünrinchaguni Crístu sun líbiri luwúyeri arúejani, ubáfu, lúma érei le uboúagubei, ábame ledéregeruni arúejani lun Búngiu Úguchili. ²⁵ Larúejaba Crístu daríme gáñeigüda láali Búngiu wuríbu lun jawágu sun

láganiñu, ²⁶ oúweni, ligíaba lagúmujoún ágani agünrinchawagúti. ²⁷ Rúlaali Búngiu sun cátei lábugiñoun lubáfu Crístu, dan le taríñagun Lerérun Búngiu luágu rúa lan sun cátei lábugiñoun lubáfu, subúdiwati luágu úa lan Búngiu lábugiñe lubáfu, lugúndun Búngiu íchugubalin sun cátei lábu lubáfu Crístu. ²⁸ Dánmeti le reídejali sun sun cátei lábugiñe lubáfu Crístu, ábame leréderun Crístu, le Liraü Búngiu, lábugiñe lubáfu Búngiu, le íchugubalin sun cátei lábugiñoun lubáfu Crístu. Búngiurügüba urúei, le Súnti Gabáfu.

²⁹ Añájein jídaangiñe, abásterutiña jewéñegua ja oúwetiña mabásterunga. ¿Cámei jadügei lira? Ánjein másaarun jabeí jiláaña, ¿cámei ju lan jabásterun jewéñegua?

³⁰ Ánjein siñá jásaarun jiláaña, málati wapúrichijan súnwandan lúnrügü weíbaajoún lueígiñe. ³¹ Ságü wéyu yaráfa wamá lun woúnwen, inárüni lira nidújeñu, queísi ugúndani le nasándirubei juágu queísi afíñetiña luágu Wabúreme Jesucrístu. ³² Ageíndaguatiña wügüriña ja ítarabaña quei anímaalugu janárimetiña ya Éfeso núma, ladüga mínsiñe lan cátei le napúrichijabei joun, ¿cági nagáñeirubei láu lira? Ánjein jamúga inárüni lubeí luágu úabei lan ibágari Íarigiñe oúweni, richátiña jamúga ja aríñagubaña. “Joúwama, guráwama, lugúndun jarúga woúwegua.”

³³ Mayeedúa jumá. Aríñawagúati. “Féridigüda jamúti jagüburi umádagu lubuídun igáburi.” Inárüni lira. ³⁴ Daríguia jumá júngua, giríbu jumá lun ában ibágari le surúti, mafígojua jumá. Añájein

jídaangiñe, ibídiñeti Búngiu joun. Nariñaguñein le lun janügün busíganu.

Ída lúba ligáburi jásaarun jiláaña

35 Fágua níjeinbei álugüdajati. “¿Ída lúbasan ligáburi jásaarun jiláaña? ¿Cábasan luwúyeri úgubu jawágu?” **36** Libídiouniga láu álugüdajani líra. Dan le labunún ában ílaü, gásu lañáladun lábugiñe múa furúmiñe lubá gayára lan laboúchun. **37** Máma nádü le lúnbei lájüchün abunúbei, ílaü abunúbei, furúmieguárügü le luwúyeribei. **38** Lárigiñe labunúniwa, jilá ligía, ába líchuguni Búngiu úgubu le labúseerubei luágu ílaü ligía, ába líchuguni úgubu le lúnbei cáda ílaü. **39** Máma ában lábu sun úgubu, ámu luwúyeri jágubu gürígia, ámu jágubu anímaalu, ámu jágubu dunúru, ámu jágubu úduraü. **40** Níjein gíñe buri cátei siéluna queísi wéyu, játi, warúguma, queísigubeirügü níjein lan uboúaguna, ámu lubuídunmeraü buri le siéluna lueí le uboúaguna. **41** Ámu larúni wéyu lueí larúni játi, ámu gíñe jarúni warúguma, áni jádaanguanarügü warúguma, ámuñegueinarügü jarúni jawáriuagua. **42** Ítara líña gíñe lídan jásaarun jiláaña, ámubei jágubu, labunúa ában úgubu le gañáladaditi, lásaarame le moúnwenjali. **43** Labunúa ában úgubu le mabuídunjali, lásaarame ában le buídumeraüti. Labunúa ában úgubu le débiliti, lásaarame ában le jéreti. **44** Labunúa ában úgubu le ídaanbei wabágarida ya uboúagu, lásaarame ában úgubu le ídaanbei wabágarida yágüta siélu. Ánjein ibíja wabeí wágubu lánina uboú, wibíjibeí gíñe wágubu lánina siélu.

45 Ítara líña taríñagun Lerérun Búngiu. “Adán le furúmiñeti wügüri, ában meja wügüri wínwanti”, áanjeinti Crístu, le gíribei gíñe lagúmujoún Adán, ában espíritu ligía le íchugubei ibágari. **46** Furúmiñe ibíja wamúti ibágari le uboúaguna, lárigiñe, ábame wibíjini ibágari le lánina siélu. **47** Lé meja furúmiñeti wügüri le adügübei láu múa, uboúaguna meja, libíaman wügüri le Wabúreme Jesucristu, siéluna. **48** Sun gürígia uboúagu ítara líña jágubu quei lúgubu Adán le adügübei láu múa, sun lánigu Crístu, jabíjuba jágubu quei lúgubu Crístu, le siélunabei. **49** Wágubu guetó, líbe lúgubu Adán, le lánina uboú, lachülürüba wéyu lun wibíjin ámu luwúyeri úgubu líbe lúgubu Crístu, le lánina siélu.

50 Le naríñagubei, nidújeñu, luágu siñá lan jebélurun gürígia láu jágubu le uboúaguna lídoun larúejan Búngiu siélu, lugúndun cátei le goúwedadibeí siñáti gabára lan lídan fulásu le ñí lubei úa lan oúweni. **51** Buséntina lun jasúbudiruni cátei lé meja arámudaguabeí le. Máma sun lánigu Crístu lun joúweguba lan, jasáansirawagúba súngubei, áanjein wínwangiña lubeí dánme lagíribudun Jesúsu o jiláaña lan, **52** lídan murúsun óra, furése furése quei ában léfegechun lúma lámurudun águu, dánme le lagaambúniwa lumálali fídu, le liseíni lagúmujoún sun cátei. Línwiruba fídu, ábame jásaarun lánigu Crístu ja jiláañabaña lun moúnwendügüyaña lan, ja moúnwengiñabaña, ábame jasáansirawagún lídan méme óra ligía. **53** Wágubu le wawágubei le gayáraabei lañáladun, lasáansiraguba lídoun ában luwúyeri le siñábei lañáladun, wágubu le goúwedadibeí, lasáansiraguba

lídoun le moúwedadibei. ⁵⁴ Dánme le sáansiguaali wágubu le goúwedadibei lídoun le moúwedadibei, ábameti lagúnfulirun le bürüüwañubei tídan Lerérun Búngiu. “Gumúja lubáfu oúweni, féridilá wuríbu. ⁵⁵ Oúweni, ¿jigeígi bubáfu lun bagúmuchaguagüdüníwa? ¿Jigeígi agáññeiruni lé nege lúnbei badügüni?” ⁵⁶ Figoú lóbunabei oúweni, áni binádu lilúrudun Moisés, ligía arúfudubalin woun cátei lan figoúbei lun wayúmajani. ⁵⁷ Teínqui wáña lun Búngiu luágu lagáñeiragüdüníwa luágu sún buri cátei le, láu lubáfu Wabúreme Jesucristu.

⁵⁸ Ligía lubeíti nidújeñu jínsiñetiña nun, ítara méme jumá derégüdagu lídan jaffíñen, meréderagunga, ñadágimein súnwandan, gánwoun gueínarügü lídan luwádigimari Wabúreme, lugúndun subúdi jumúti luágu máma lan luágu ni cáta jadügei wadágimanu le jadügübei lídan ában lúma Wabúreme Jesucristu.

16

Loúndarún seínsu joun idújeñu lueígiñe Jesucristu

¹ Luágu loúndarún seínsu joun wadújeñu lueígiñe Jesucristu ja gudémebaña yágüta Jerusalén, adüga jumeí quei narúfudajani tídan sun ligílisi loúbawagu Galácia. ² Ságü wéyu dimáasu, cáda ában jídaangiñe lúnti ladíreirun murúsun lídaangiñe le lagáñeirubei, ábame lareíduni lun dánme lan nachülürün, merédedünme oúndaragua seínsu. ³ Dánmeti le nachülürün, noúnjabaña gürígia ja janúadajabaña ubúrugu Jerusalén, ábame níchugun gárada joun lun janügüni seínsu le joúndarubei joun wadújeñu ja ñibaña. ⁴ Ánjein gíñe lun lubeí nídin, joúdíba núma.

Laráansejan Páblo lubá luweíyasun

⁵ Lídan nuweíyasun, násügüruba loúbawagugijñe Macedónia lun neréderun átiri wéyu ñi, nachülüruba lubeíti ubúrugu Corínto lárigiñe.

⁶ Fágua neréderagun júma átiri dan, o násügürüni lan sun juyáabun ñi, gayáraabeiti jíderagunina lídan nuweíyasun léme ñíjin lumúti nídin lárigiñe nebélujan júmoun. ⁷ Mabúseerúntina chülüguarügü nan aríjaün, buséntina neréderagun átiri dan júma, ánjein busén Wabúreme. ⁸ Neréderuba ya ubúrugu Éfeso darí luwéyuri Pentecostés, ⁹ lugúndun níjein ában oúnwenbun cháansi nuágu lun nadímurejan luágu Wabúreme Jesucristu ya, áni buídubei lanügün. Añájein gíñe gíbetiña gürígia mabúseerúntiña lun nuwádigimariidun luágu Wabúreme ya, ligía siñábei lubeí nígiruni Éfeso guetó.

¹⁰ Dánme le lachüllürün Timotéo, joúcha jumá lun gúnda lan jagánagua, lun úa lan sarágu samínaü luágu, lugúndun luwádigimariña luágu Wabúreme Jesucristu queísi áu. ¹¹ Manüga jumeí quei ni cáta. Dánme le gumúlaali lidáani júma, jíderagueime lun gayára lan lagíribudun númoun láu ában ugúndani tídan lanígi luágu lubuídun lidáani júma. Nagúrabajañein ya Éfeso jáu sun jíbiri wadújeñu lueígiñe Jesucristu ja lúnbaña jayábin úara lúma.

¹² Ayúmuraguatina yebe lun Apólos lun lídin jáma jíbiri wadújeñu aríjaün, jénreenguti lídin guetó, lídiba dánme le gayára lan.

Lagúmujoún buri mábugaü

13 Ítara méme jumá agágudañu, toúnigiñu lueí cátai le jamúga gayáraabei ladíñurunün lueí lubuídun üma le gádaanbalün, derégüdagu jumá lídan jafíñen. Agáburida jumá quei wüguriña ja awáanserubaña lídan le inárünibe, manúfudeiga, jére jumá, gáñei jumámuga luágu wuríbani. **14** Sun cátai le jadügübei, adüga jumeí láu ínsiñejabuni.

15 Nidújeñu, subúdi jumúti luágu Estéfanas lan jáma sun tílana lúban furúmiñebaña loúbawagua Acáya ígirutiña binádu jagáburi lun jerésibiruni Crístu, luágu gíñe derégeguaaña lan joúngua lun jesériwidun joun wadújeñu lídan affíñeni lídan furúmieguarügü cátai le jayáraati. **16** Buséntina lubeíti lun gíñe jíchaagun júngua joun, lúma joun sun ja ídejabaña, ñadágimein jagía ítara. **17** Gúndaatina láu jayábin Estéfanas, Fortunáto, lúma Acáico ñajoun. Weíriñajati nisáminan juágu, áni siñáti jiábin sun juguya, **18** ába jíchugun wüguriña jagía gurásu nun láu janügün ugánu nun juágu. Affíñetina luágu janügüba lan gíñe gurásu jámagiñe luágu jadímurejan jun nuágu. Lúnti jeteíngiruni Búngiu jawágu gürígia ítaratiña.

19 Mábuga jáña tílana liglíisi buri to loúbawaguboun Ásia jun. Mábuga jáña gíñe Aquíla túma Priscila jáma sun ja oúndaragubaña jábiñe jun, queísi affíñetiña luágu Crístu. **20** Mábuga jáña sun idújeñu ja yábaña jun. Chúrgua jumá júngua lídan líri Wabúreme, arúfuda jumámugei luágu lídaañadiwa lan ában wámagua.

21 Áu Páblo, noúnajañein mábugaü le jun le nabürüjabei láu nújabu lúma nilétüran.

22 Le mínsiñejabuti lun Wabúreme Jesucristu, reídeilá lábugiñe líñaragun Búngiu. ¡Giríbubá furése uboúagun, Wabúreme!

23 Binílaün Wabúreme Jesucristu. **24** Oúnaja numúti nínsiñejabu lídan Jesucristu jun, sun jugúya. Ítaralá.

**Lerérun Búngiu To Lánina Iséri Darádu
New Testament in Garifuna (HO:cab:Garifuna)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Garifuna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Garifuna [cab], Honduras

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Garifuna

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

df8e4807-f4f9-5f4a-ab14-d1f7ffe98b0a